

LAISVE

Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y., 11417
Tel. Michigan 1-6887

Entered as second
class matter at the
Post Office of Jama-
ica, N. Y., under the
Act of March 3, 1879.

LAISVE

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY

Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskritys (N. Y.) \$10.00
Kanadoje \$10.00
Kitur užsienyje \$12.00
Jungtinėse Valstijose \$9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 60

Ozone Park, N. Y., 11417 Antradi., liepos (July) 28, 1964

METAI 52-ji

KRISLAI

"Riaušės" atležo

ilgam?

Jy priežastis

J. Paleckio straipsnis

— Rašo R. Mizara —

"Riaušės" iškiliųjų Niujorko negrų apgyventuose rajonuose, kurios sukrėtė miestą, šiuos žodžius rašant (penktą dieną) nebuvo. Jaučiama, kad jų per kurį laiką ir nebus.

Tūli "miesto tėvai," o su jais kartu ir visokio plauko rasistai, ėmė kaltinti komunistus, būk jie esą dėl šių bausių įvykių kaltininkai. Koks nonsensas!

Net ir turčių laikraštis "The New York Times" tai paneigia.

— — —

Skaitome: "Svarbiausia riausių priežastis, aišku, — baisios ghetinės gyvenimo sąlygos Harleme ir Bedford-Stuyvesant rajonuose: dvokiantieji seni butai (tenements), gery mokymų, rekreacinių vietovių (žaislavičių, aikštelių), darbų stoka — visa tai pasmerkia tūkstančius žmogų būtybių beveik gyvuliškai bučiai. Negrų apgyventi šio miesto rajonai emociškai serga, ir gam yra gera priežastis. Jie reikalingi užuojautos ir apgalvotos tautos šioje krizėje, d. k. kurios kiekvienas iš mūsų yra atsakingas." ("The New York Times" editoria-las, 8. m. liepos 23 d.)

Harleme ir Bedford-Stuyvesant rajonuose gyvena šimtai tūkstančių negrų, subrutų į lušnyus kaip silkės į statinę.

"Tvarka" šiuose rajonuose, taigi, atsteigta, didžioji "miesto tėvai."

Kokia tvarka? Viskas palikta, kaip buvo. Šimtų tūkstančių žmonių buitinės sąlygos vis tebėra ghetinės. Tūkstančiai jaunų žmonių vaikščioja be darbo. Skurdas šakoją ir lapoja. Ir mažiausia kibirkštėlė bet kurią dieną ir vėl gali uždegti gaisrą!

Taip yra turtingiausiam pasaulio miestui!..

Prieš daugiau kaip šimtas metų įžymusis poetas Walt Whitman sakė:

"Aš matau akiplišų žeminaus ir niekinamus darbininkus, vargolius, negrus ir panašius atstumtuosius..."

O mes, mielas skaitytojai, ar matome, ar suprantame tai, kas nūnai darosi mūsų di-miesty?

Pagalvokime giliai, ir kaip piliečiai, reikalaujame, kad ghetai iš mūsų miesto išnyktų, kad teisėti negrų reikalavimai būtų gyvenimui praver-ti. Vienas jų reikalavimų: sudaryti nepartinį piliečių komitetą, kuris ištirtų skundus prieš policiją Harleme ir Bedford-Stuyvesant rajonuose.

Nesupranta, kodėl miesto valdžia tokio komiteto kra-katosi.

Mus pasiekė angliškasis savaitraštis (iš liepos 11 d.) — "Moscow News" — kuriame telpa įdomus Juseto Paleckio straipsnis "The Dawn of Liberty" (Laisvės aušra). Auto-ris aprašo baisius nacių oku-pantu darbelius, atliktus Lie-juvoje karo metu, apie Lietu-voš išvadavimą.

Na, o šiame "Laisvės" nu-mery skaitytojai ras išsamų Justo Paleckio straipsnį tuo pačiu klausimu. Nepraileiski-te progos neperskaite!

Sekančiame "Laisvės" nu-mery skaitytojas ras platokas

ROCHESTERIO MIESTĄ OKUPAVO NACIONALINĖ Gvardija

De Gaulle reikalauja visų pasitraukti iš P. Azijos

Paryžius. — Prancūzijos prezidentas De Gaulle reikalauja, kad Jungtinės Valstijos, Kinija ir Tarybų Sąjunga susitartų su Prancūzija, pasitraukti iš pietryčių Azijos (Laoso ir Pietų Vietnamo) ir nesikišti į tų šalių vidaus gyvenimą.

Jis sako, kad taip buvo susitarta Ženevoje, kada Prancūzija pasitraukė iš savo kolonijos Indokinų, ir tai būtų vienatinis veikimas, kuris vėstų tas šalis prie taikaus gyvenimo. De Gaulle neprimetė TSRS ir

Kinijos jokių ten militari-nių veiksmų, bet kritikavo Jungtines Valstijas už kiši-mąsi į P. Vietnamo ir Lao-so reikalus.

Saigonas. — Pietų Viet-namo militaristų diktato-rius generolas Khanhas su-sikirtu su JAV ambasado-riumi generolu M. Tayloriu dėl taktikos veikimo prieš Šiaurės Vietnamo Respubliką.

Šeši amerikiečiai ir 4 vietnamiečiai kariai buvo sužeisti, kada malūnsparnis buvo priverstas nusileisti.

TSRS statosi didelių prekybos laivyną

Maskva. — Chruščiovas svečiuodamasis Švedijoje ir kalbėdamas Gotenborge sakė, kad Tarybų Sąjunga, greta to, kad ji daug prekybinių ir keleivinių laivų statosi savo laivų statyklo-se, yra dar užsienyje užsa-kius 152 laivus, kurių šiemet 60 bus nuleisti į vandenį.

"Pravdos" koresponden-tas rašo, kad Gdynėje, Len-kijoje, stato dvyliką laivų medžių vežimui. Vokietijos Demokratinėje Respublikoje yra statomi dideli laivai keleivių ir prekių vežimui, iš kurių septyni netrukus bus gatavi, jų tarpe "Vez-ma", "Velykijė Luki" ir "Viatka".

Londonas. — Sulaukęs 70 metų mirė rašytojas Daug-las Jerroldas.

Maskva. — Sulaukęs 70 metų amžiaus mirė įžymus TSRS artistas Leonidas Baratovas.

ištraukas iš A. Sniečkaus kal-bos, sakyto liepos 18 d. Vil-niujė. Čia LKP CK pirmasis sekretorius sumini daug var-dų ir pavardžių žmonių, ko-vojusius prieš hitlerinius oku-pantus, už mūsų gimtosios žemės išvadavimą ir laisvę.

Šį mėnesį, atsiminkim, suka-ko dvidešimt metų, kai buvo išvadotas Vilnius ir beveik visa Lietuva. Tai temai mes ir skiriame daug vietos laik-rašty. Norime, kad mūsų skaitytojai susipažintų su vi-somis smulkmenomis, kaip prieš dvidešimt metų Lietuva buvo išvadauta.

Tūlia J. Valuckienė rašo Brooklyno pranciškonų laik-rašty, kaip 1959 m. Klaipė-doje "kalbėjo Jokubka ir Ro-jus Mizara." Esą jiedu "žodį taikė ne lietuviams, bet komunistams."

Kokia nesąmonė! Matyt, toji bobelė nežino, ką rašo. Be kitko: J. Jokub-ka, ponute, ten nesakė jokios kalbos.

Kubos sukaktis ir protestas

Havana. — Liepos 26 die-ną Kuboje buvo minima pradžia veikimo nuverti-mui Batistos diktatūros. Įvyko Santiago mieste, kur 1953 m. liepos 26 dieną ko-votojai atakavo Mancados tvirtumą.

Jungtinės Tautos. — Ku-bos respublika įteikė Jungt. Tautoms protestą prieš Jungtines Valstijas. Sako, kad nušovimas Kubos pa-sienio sargo iš Guantanamo JAV karo laivyno bazės, tai jau buvo 851-asis incidentas nuo 1962 metų spalio mėne-sio.

NEGALI IVEIKTI SUKILIMO

Kanakris, Gvinėja. — Por-tugalijos imperialistai į Gvi-nėją jau įmetė 10,000 pėsti-ninkų ir desėtkus karo lėk-tuvų prieš sukilėlius, bet negali jų įveikti.

Portugalų pavergtoje Gvinėjoje yra arti 600,000 negrų gyventojų, o baltųjų tik apie 12,000.

Rochester, N. Y. — Čionai per dvi dienas kartojo si su-sirėmimai tarp negrų ir po-licijos. Trys žmonės buvo užmušti, apie 100 sužeistų. New Yorko valstijos guber-natorius Rockefelleris į miestą pasiuntė 1,000 Naci-onalinės gvardijos kareivių. Policija areštavo apie 120 žmonių.

Dar apie įv Rochesterį Susirėmimai prasidėjo, kada policininkai bandė

areštuoti negrą. Negrai už jį užsistojo. Tuojau įvyko kova. Policijos subėgo ir su-važiavo apie 500, pribuvo ir ugniagesiai. Susirėmime policija vartojo buožes ir ašarų bombas.

Negrų pasipiktinimą dar daugiau iššaukė, kada jų apgyventoje sekcijoje nu-krito malūnsparnis ir už-mušė tris negrus. Padėtis susidarė pavojinga, tai gu-bernatorius pasiuntė Naci-onalės gvardijos karius.

Laiškas iš Baltojo Namu Liet. Liter. Draugijai

Amerikos Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugi-jos suvažiavimas, įvykęs liepos 4 d. New Yorke, nutarė įgalioti sekretorių pasveikinti prezidentą Johnsoną už pasirašymą Civilinių Teisių Biliaus ir paraginti jį, kad jis taip pat energingai darbuotųsi dėl pravedimo Kon-grese medikalės pagalbos įstatymo. Po suvažiavimo sek-retorius Grybas tuojau tokią telegramą prezidentui pa-siuntė. Ir štai dabar prezidento sekretoriaus atsaky-mas-padėka už tą telegramą.

THE WHITE HOUSE
Washington

July 17, 1964

Dear Mr. Grybas:

The President has asked me to thank you for your mes-sage expressing approval of the signing into law of the Civil Rights Act of 1964. It is encouraging to know that you are in accord with the purpose of this legislation, and the President trusts that every American will now join in the effort to bring justice and hope to all our people and peace to our land.

In connection with your comments concerning a pro-gram to provide medical aid under Social Security for our senior citizens, permit me to send you the enclosed releases reflecting the President's intense interest in this legislation.

With the President's best wishes,

Sincerely,

Lee C. White

Associate Special Counsel
to the President

VĖLIAUSIOS ŽINIOS

Havana. — Kubos revo-lucinio judėjimo minėjime, Santiago mieste, dalyvavo virš 300,000 žmonių. Kal-bėjo premjeras Fidelis Kas-tro ir kiti revoliucijos va-dai.

Harlemas. — Policija ne-leido Harlem Defence Coun-cilio protesto susirinkimo prieš policijos brutaliskumą ir areštavo du rengėjus.

Atlanta, Ga. — Ku Klux Klano vadai sako, kad kla-niečiai daug gauna naujų narių. Jie sako, kad jų gru-pės jau turi virš 600,000 na-rių.

Jakarta... — Indonezijos Komunistų partija nesutin-ka, kad dabar įvyktų tarp-tautinis komunistų suva-žiavimas.

Maskva. — 1963 metais Tarybų Sąjungoje lankėsi apie 16,000 JAV turistų.

Washingtonas. — Jungti-nės Valstijos Amerikos valstybių sąjungos susirin-kime pristatė rezoliuciją prieš Kubą 15 balsų prieš 3, prie Bolivijos susilaiky-mo nuo balsavimo.

Maskva. — TSSR indus-trinė gamyba per 1964 pir-mąjį pusmetį padidėjo 7.5 nuosimčio lyginant su 1963 metų gamyba.

Kairas. — Egiptas tvir-tina, kad keturi Izraelio ka-ro lėktuvai buvo atskridę virš Egipto plotų, vieną iš jų egiptiečiai nušovė.

Atlanta, Ga. — Baltųjų gau-ja buvo užpuolus negrų de-monstraciją. Negrai gynėsi ir tris užpuolikus sužeidė.

Saigonas. — Saigono ka-rininkai ir lakūnai tvirtina, kad jie jau atliko įsiverži-mų į šiaurės Vietnamo Res-publiką.

Jungt. Valstijų darbo unijos kovos prieš Goldwaterį

Hollywood, Fla. — Čionai įvyko Amalgamated Meat Cutters and Butcher uni-jos konvencija. Kalbėjo Walteris Reutheris, auto-mobilistų unijos presiden-tas ir AFL-CIO viceprezi-dentas.

Jis sakė: "San Francis-co mieste įvyko tragedija, kada Respublikonų partija i prezidentus kandidatu pastatė B. Goldwaterį. Šio-je pavojingoje padėtyje, jeigu Goldwateris būtų iš-parktas JAV prezidentu, tai būtų katastrofa.

Panašiai kalbėjo ir Al

Barkanas, AFL-CIO Politi-nio komiteto direktorius ir kitų unijų vadai.

Numatoma, kad Interna-tional Brotherhood of Teamsters unija, kuri yra skaitlingiausia, turi apie 1,700,000 narių, išstos prieš Goldwaterį.

Paprastai Jungtinių Val-stijų unijos pasisako, kuri kandidatą remis į JAV pre-zidentus tik po to, kai jau abiejų, Respublikonų ir De-mokratų, partijų būna pa-statyti kandidatai, bet šie-met unijų vadai to nelaukė pasisakė prieš Goldwaterį.

Dar apie rasinius įvykius New Yorke

New Yorkas. — Liepos 24 diena, tai buvo šešta diena negrų išstojimų New Yor-ke. Jie prasidėjo Harleme, po to, kai Manhattane poli-cininko buvo nušautas neg-ras berniukas.

Iš Harlema negrų veiki-mas persimetė į Brooklyną — Bedfordo - Stuyvesanto tirstai negrų apgyventą sekciją.

Šioje sekcijoje apie 500 baltųjų jaunuolių puolė ne-grų demonstraciją. Kaip paprastai laike masinių iš-stojimų, atsiranda ir vanda-lizmo. Sakoma, kad mieste jau yra virš 200 krautuvų, kurioms išdauzė langus, ypatingai nukentėjo degti-nių parduotyklos.

Roy Wilkins, negrų naci-onalės N.A.A.C.P. organi-zacijos sekretorius sako, kad negrų demonstracijos nebuvo organizuotos, kad jos spontaniškai prasidėjo po berniuko nušovimo. Jis ragina negrus nusiraminti.

Harleme negrų Action Group didektorius R. F. Knight ragina negrus nu-rimti ir kooperuoti su mies-to majoru Wagneriu.

Mieste protestantų, kata-likų ir žydų komitetas, ku-ris atstovauja 7,500 kunigų ir rabinų, kvietė visus prie ramumo ir sakė, kad bažny-čiose ir sinagogose įvyks pamaldos ir raginimai už taikingą visų rasų, tautų ir religijų sugyvenimą.

Lenkija iškilmingai paminėjo sukaktį

Varšuva. — Liepos 22 die-ną Lenkijoje buvo iškilmin-gai paminėta 20 metų su-kaktis nuo įsisteigimo laudies vyriausybės. Mies-tuose įvyko militariniai ir laudies paradai.

Varšuvoje pro Kultūros palocių, Tarybų Sąjungos dovaną, 35 aukštų pastatą, nuo kurio apžiūrą darė Lenkijos vadai ir užsienio svečiai, pravažiavo galingi tankai, toli siekiančios ir priešlėktuvinės raketos, o ore skraidė greitieji "MiG-21-D" lėktuvai.

Lenkijos gynybos minist-ras maršalas Spychalskis sakė, kad jeigu imperialis-tai uždegs Tretijį pasaulinį karą, tai jie patys jame žlugs.

Detroitas. — Automobi-lių gaminimo kompanijos atmetė negrų NAACP or-ganizacijos reikalavimą įsteigti komitetą įtrauki-mui daugiau negrų į šios industrijos darbus.

SAKO, KAD NUŠOVĖ KUBOS KARI

Havana. — Kubos Gyny-bos ministras Raulis Kas-tro pareiškė, kad Jungtinių Valstijų marininkas iš Guantanamo įlankoje bazės nušovė Kubos pasienio kari.

Washingtonas. — JAV militaristai tą ginčija, sa-ko, kad marininkai nieko nešaudė.

"PRAVDA" APIE B. GOLDWATERĮ

Maskva. — "Pravda rašo, kad Respublikonų partijos rinkiminė programa atitin-ka Vokietijos nacių anksty-vųjų dienų programą, o Goldwateris skeryčiuojasi, kaip tais laikais Hitleris.

"Pravda" rašo, kad Jung-tinės Valstijos yra panašio-je padėtyje, kaip 1920 me-tais buvo Italija ir Vokiet-i-ja.

Tokio, Japonija. — Čia siautė baisi lietaus audra. 106 žmonės žuvo. 220 buvo sužeistų ir 24,000 liko bėna-mių.

LAISVE

LITHUANIAN
SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.
Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	\$9.00	Canada, Lat. Amer., per year, \$10.00
United States, per 6 months	\$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months, \$5.50
Queens Co., per year	\$10.00	Foreign countries, per year, \$12.00
Queens Co., per six months	\$5.50	Foreign countries, 6 months, \$6.50

Krokvos universitetui--- 600 metų

ŠIEMET YRA GAUSU visokių sukačių, jubiliejų — svarbių įvykių atžymėjimų.

Be kitų, lenkų tauta šiemet mini 600 metų nuo Krokvos universiteto įkūrimo—universiteto, kuris nešioja Jogailos vardą.

Š. m. liepos mėnesio 18 d. savaitraštyje "Literatūra ir menas" telpa įdomus magistro Jono Stankevičiaus straipsnis apie garsųjį mokslo židinį. "Tai pirmasis universitetas Lenkijoje ir antrasis vidurio Europoje," rašo J. Stankevičius. Toliau:

"Įkurtas 1364 m., politiskai suvienijus šalį karaliui Kazimierui III, pramintam Didžiuoju, ir ekonomiškai suklestėjus jai, Krokvos universitetas savo organizacinę struktūrą tuo metu buvo vienas progresyviausių universitetų Europoje, savo programa vienijantis du itališkųjų universitetų tipus: valstybinio—neapolietiškojo ir komunalinio—butoniškojo. Studentai turėjo teisę išsirinkti rektorių, jiems buvo teikiamos lengvatos mokant valstybinius ir miesto mokesčius, jie buvo nepavaldūs miesto jurisdikcijai, turėjo specialų rektoriškąjį teismą, galėjo gyventi pas privačius asmenis, skolintis pinigų iš specialiai jiems priskirto bankininko ir t.t.

Universiteto atidarymą skatino juridinių kadro trūkumas, todėl daugiausia dėmesio ir buvo skiriama juridiniam fakultetui. Be to, veikė medicinos fakultetas, o trečiajame—laisvųjų mokslų—fakultete buvo dėstoma matematika, astronomija, retorika ir kt.

Mirus Kazimierui III, universitetas neilgai gyvavo, bet 1400 m. jį atkūrė karalius Vladislavas Jogaila, kurio vardu 1817 m. universitetas ir buvo pavadintas."

Turime atsiminti, jog prieš šimtus metų nemaža ir Lietuvos žmonių (aišku, daugiausiai "didžiųjų" vaikų) Jogailos universitete sėmėsi mokslo.

Kaip pati lenkų tauta, taip ir šis universitetas pergyveno daug sunkių metų. Po Lenkijos padalijimo, Krokuva, kaip žinia, atiteko Austrijai; austrai bandė suvokietinti ir patį universitetą, bet lenkai mokslininkai prieš tai atkakliai kovojo.

Tačiau tragiškiausi Universitetui laikai atėjo II-ojo pasaulinio karo metu, kai hitleriniai žvėrys okupavo Lenkiją.

Tegu apie tai pasako J. Stankevičius:

"Hitlerinės okupacijos laikotarpis universitetui buvo nepaprastai sunkus. 1939 m. lapkričio 6 d. į oberšturmbanfiurerio Miulero organizuotą susirinkimą, skirtą susipažinimui "su vokiečių požiūriu ir lenkų mokslo ir aukštąsias mokslo įstaigas", susirinko 183 profesoriai, docentai, asistentai ir dalis Kalnų metalurgijos instituto mokslinių darbuotojų. Visi jie čia pat buvo suminti ir išvežti į kalėjimą Vroclave, o paskui į Sachsenhausen koncentracijos stovyklą. Hitlerinėse stovyklose žuvo žymūs mokslininkai: K. Kostaneckis, I. Chžanovskis, S. Estreicheris, L. Sternbachas, M. Sedleckis ir kiti. Iš viso antro pasaulinio karo laikotarpiu žuvo daugiau kaip 60 universiteto mokslinių darbuotojų, iš jų 25—koncentracijos stovyklose.

Nežiūrint persekiojimų, universitetas pogrindyje organizuodavo paskaitas. 1942—1945 m. m., prof. V. Šafero vadovaujami, 136 žmonės apmokė daugiau kaip 800 studentų. Be to, pogrindyje universiteto darbuotojai registravo materialinius nuostolius, patirtus hitlerininkams likdavus 139 mokslinius skyrius, ruošė mokymo planus pokario metams ir tolesnes mokymo reformas. Visa tai padėjo, Tarybinei Armijai išvijus hitlerininkus, sėkmingai pradėti 1945—1946 mokslo metus."

Į teismus

PO TO, KAI JAV KONGRESAS priėmė pilietinių teisių sumanyką (bilių), o prezidentas jį pasirašė, daugely vietų žmonės pradėjo drąsiau kovoti už negrų pilietines teises. Tačiau rasistai ne taip jau lengvai pasiduoda!

Antai Atlanta mieste (Georgia valstijoje) keletas negrų buvo nužėję į segreguotą restoraną valgyti. Restorano savininkas su šautuvu "išlydėjo" juos iš ten. Negrų organizacija ėjo į teismą, reikalaujama vykdyti pilietinių teisių įstatymą.

Ir štai, federalinis teismas Atlantoje nutarė, kad laike 20-ties dienų Lester Maddox ~~desegreguotų~~ savo restoraną; taip pat, kad Moreton Rolleston Jr. desegreguotų savo motelį.

Žinoma, rasistai šio teismo neklausys; jie apeliuos į šalies Aukščiausiąjį teismą. O kol šis teismas tą bylą išspręs, praeis dar nemaža laiko. Panašių atsitikimų bus ir kituose miestuose. Žodžiu, dabar teismai turės spresti, ar šis įstatymas esąs konstitucinis, ar ne. Reikia manyti, kad jis bus konstitucinis!

J. GRIGISKIS

IVAIRIAIS KLAUSIMAIS

Ižymaus kunigo duomenys apie perversmą Brazilijoje

Katalikų kunigas Alipio de Freitas, iš Rio de Janeiro pabėgęs į Meksikos sostinę, turėjo interviu su "National Guardian" kolumnistu Cedric Belfrage. Interviu labai įdomus tuo, kad minimas kunigas Brazilijoje veikė su prez. Goularto šalininkais ir su pačiais kairiaisiais — komunistais. Jis pergyveno perversmo dienas ir yra pilnai susipažinęs su Brozilijos padėtimi.

Alipio de Freitas mokslus ėjo Portugalijos ir Brazilijos universitetuose. Jis — istorijos profesorius, žurnalistas. Iš Portugalijos jam teko pabėgti nuo diktatoriaus Salazaro teroro. Brazilijoje jis prisidėjo prie sukūrimo valstiečių sąjungos iš 80,000 narių. Alipio nesibijojo komunistų. Dažnai jis sakdavo, kad geriausi siekiams pasiekti katalikai privalo kooperuoti su komunistais.

Militarinis perversmas buvo padarytas, kaip Alipio teigia, su prez. Goularto žinia ir parama. Kuomet Goularto šalininkai reikalavo pastoti kelią reakcijai, pertvarkyti militarinį štabą, vyriausybei ištikimąją armiją pastatyti į strategines vietas, tai Goulartas veikė kaip tik priešingai ir tuo padėjo perversmą praveisti.

Po perversmo Goularto rėmėjai masiniai buvo areštuoti ir jų turtas konfiskuotas. Tuo pačiu metu Goularto turtas pasiliko nepaliestas. Niekas nežino, kiek tūkstančių kovotojų šiuo metu kalėjimuose randasi, kiek jų nukankinta. Tokių skaičių niekas neveda. Virš 10,000 visuomenės veikėjų palikti beteisiais "dešimčiai metų." Tarp jų randasi 54 parlamento atstovai, 17 generolų, 5 admiralai, 6 karinio orlaivyno brigadieriai, 2 Aukščiausiojo Teismo nariai, keletas gubernatorių, teisėjų, majorų. Tarp areštuotųjų randasi nemažai kunigų ir net vyskupų.

Nepaisant tokio fašistinio teroro, prieš kurį turėtų ir katalikų bažnyčia ištosti, 264 Brazilijos vyskupai, susirinkę konferencijon tuoj po perversmo, paskelbė savo manifestą, kuriame jie užgria "revoliuciją" tik prašo valdžios pasigallėti katalikų kaliniui. Bet po tuo manifestu pasirašė tik 32 vyskupai. Atrodo, dauguma vyskupų pabijojo savo sekėjų, kurių daugelis visokiais būdais kovoja prieš fašistinį režimą.

Kūn. Alipio nurodo, kad militaristams labai daug padėjo amerikinės kompanijos, turinčios didelius investments Brazilijoje. Amerikos bankininkai dabar diriguoja Brazilijos valdžią savo naudai. Amerikinė kavos kompanija Brazilijoje dabar moka \$7.50 už maišą kavos, o Jungtinėse Valstijose parduoda po \$47.50. Panašiai daro ir kitos kompanijos. Dabar paklausk milijonų badaujančių žmonių, kas valdo Braziliją, gausi panašų atsakymą: Amerikos kava, Bethlehem plienas, Standard aliejus ir tt. Vadinasi, Amerikos kapitalas valdo Braziliją ir palaiko fašistinę diktatūrą.

Begaliniai sunki politinė ir ekonominė padėtis kas-

kart eina blogyn. Kova plečiasi. Slaptai spausdinami lapeliai ir laikraščiai eina iš rankų į rankas. Gerai platinasi laikraštukas "Resistencia." Komunistų Partijos manifestas gauna didžiulio masės pritarimo. Net konservatyvus komercinis laikraštis "Correio Do Povo" plačiai rašo apie pagrindinį veikimą, kuris smarkiai plečiasi ir sudaro fašistinei valdžiai nerimo.

Kas ruošė prezidento Kenedžio nužudymą

Šiomis dienomis iš spaudos išėjo svarbi knyga — "Oswald: Assassin or Fall Guy." Ją parašė Joachim Joesten, Tai bus bene pirmoji tokia knyga, kuri plačiai analizuoja prezidento Kenedžio užmušimą ir daro iš to išvadas.

Skaitydamas tą knygą, gauni įspūdį, kad Kenedžio užmušimas vargiai buvo prarastas vieno asmens — Lee Harvey Oswald, kuris tik galėjo būti ultra-dešiniųjų sukalbio auka. Kaip matyti, knygos autorius atmeta FBI aiškinimą, kad tai buvęs tik vieno asmens darbas.

Rašytojas Joesten mano, kad kas nors ir kur nors bando vyriausius sukalbintinkus paslėpti. O tai padaryti geriausia, kai visas nužudymo aktas suverčiamas ant vieno asmens. O kad tas asmuo nepasakytų teisybės, tai jo balsas amžinai uždarytas Oswaldo nužudymo metu.

Tebera misterija, kas iš tikro, ruošė sukalbį prez. Kenedį nužudyti.

Nevedusiems patarimai

Anglijos Šeimų Planingumo Sąjunga nusitarė steigti jaunimui informacinius patarimų centrus miestuose ir miesteliuose. Tuose centruose nevedusiems jaunuoliai gaus tinkamų patarimų ir informaciją apie lyties problemas, taipgi ir apie gimdymo kontrolę.

Kadangi nei tėvai, nei mokyklos laiku jaunuoliams nesuteikia tinkamų lyties klausimų informacijų ir patarimų, tai netekėjusiųjų motinų skaičius didėja. Apskaičiuojama, kad Londone vienas iš devynių gimusiųjų yra netekėjusios motinos kūdikis.

Teisinga informacija ir patarimas tuo svarbiu klausimu gali žymiai sumažinti tarp nevedusiųjų gimimus, taipgi gali sumažinti lytinių ligų besipleitimą.

210 religinių sektų

Jungtinėse Valstijose šiuo metu suskaičiuota apie 210 įvairių religinių sektų, kurių sekėjai mokomi skirtingai garbinti savo dievą ar dievus, taipgi įvairius "šventuosius."

Klaidos atitaisymas

Praėjusiame "L." numery, "Petras Rimša pasakoja" knygos recenzijoje, ketvirtoje skiltyje, kur kalbama apie Niujorko penktąjį aveniū, pasakyta, kad jis aveniū, tiesiai "į pietus", o turėjo būti — į šiaurę.

Paryžius. — Jungtinių Tautų generalinis sekretorius U Thant tarėsi su Prancūzijos prezidentu De Gaulle.

Po viešnagės Prancūzijoje

(Specialiai "Laisvei")

Yra Tarybų Lietuvos Ministrų Tarybos sudėtyje Valstybinis aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komitetas. Tai TSRS aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos įgaliojamas organas respublikoje, visiškai savarankiškai vadovaujantis aukštosioms ir specialioms vidurinio mokslo įstaigoms, kaip antai: Vilniaus Universitetas, Pedagoginis institutas, Konservatorija, Dailės institutas, Kauno Politechnikos institutas, įvairūs technikumai. Verta priminti, kad Tarybų Lietuvoje yra 11 aukštųjų ir 79 specialios vidurinės mokyklos, kuriose mokosi apie 90 tūkstančių jaunuolių. Taigi, minėto komiteto pirmininkas faktiškai yra ministras, nors tokio titulo oficialiai jis neturi.

Neseniai Prancūzijoje viešėjo Tarybų Sąjungos delegacija, kurios sudėtyje buvo ir Tarybų Lietuvos aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komiteto pirmininkas Henrikas Zabulis.

H. Zabulis dar jaunas, aukštas vyras, vidurinę mokyklą lankęs buržuaziniais laikais, o aukštuosius mokslus, pradėdant 1945 metais, išėjo Vilniuje ir Maskvoje. Jis — filologijos mokslų kandidatas, pagal vakarų vaksatybių įprastą laipsnių sistemą — mokslų daktaras, Vilniaus Universiteto lotynų kalbos ir antikinės literatūros dėstytojas. Ukmergiškis.

Pirmininkas mus maloniai priima savo kabinete, šviežiai dažytame gelsvai žalia spalva.

—Ar Prancūzija yra pirmoji užsienio šalis, kurią aplankėte? — pradžioje pasišnekesi.

—Ne. Jau teko būti Vokietijoje.

—Ar ši delegacija atstovavo visai Tarybų Sąjungai?

—Taip.

—Kas ją sudarė?

—Viso keturi žmonės: dienraščio "Pravda" redaktorė mokyklų klausimais T. Matvejeva, TSRS Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos valdybos viršininkas B. Kuzminas, Charkovo industrinio technikumio direktorius V. Kravčenko ir aš.

—Kuo paaiškinti, kad į delegacijos sudėtį įėjo atstovas nuo Lietuvos?

—Gal būt, daugiausia todėl, kad mūsų respublika technikumų atžvilgiu yra viena vedančiųjų Tarybų Sąjungoje. Mes tikrai galime daug kuo pasididžiuoti, užsieniečiams naujovių parodyti.

—Koks buvo delegacijos tikslas?

—Susipažinti su Prancūzijos švietimo sistema apšvietai, ir pažiūrėti, kaip ruošiami technikai pramonės. Mes buvom Prancūzijos Nacionalinio švietimo ministerijos svečiai, nuvykę pagal 1962 metais pasirašytą abišali kultūrinio bendradarbiavimo protokolą.

—Kiek laiko ten viešėjote?

—Dvylika dienų.

—Kur lankėtės??

—Pabuvojome Paryžiuje, Reims, Grenoblyje, apilankėme 14 mokslo įstaigų, kolegijų, licėjų ir aukštųjų mokyklų, esančių minėtų miestų akademijų kontrole. Be to, buvome 4-ose

stambiose pramonės įmonėse.

—Kelonė buvo įdomi?

—Labai. Mums buvo parodytos geriausios mokslo įstaigos, su naujais, moderniais pastatais, šiuolaikiniais įrengimais.

—Tačiau, — priduria H. Zabulis, — yra ir kita medalis pusė. Užsieniečiui krenta į akis paini mokymo sistema Prancūzijoje. Patys prancūzai pripažįsta, kad reikia sudemokratinti jų mokymo sistemą. Aukštieji mokslai, kaip taisyklė, daugumoje teprieinami inteligentijos sluoksniams, pasiturintiems. Pavyzdžiui, mums būnant Prancūzijoje "Le Figaro" paskelbė diskusiją universitetų klausimu ir nupatino, kad universitete tik 1.5% studentų yra darbininkų vaikai ir tik 1.2% — valstiečių vaikai. Tai, žinoma, negeistinas reiškinys. Mokyklų valdymas per daug centralizuotas. Antai, licėjų vadovai neturi teisės skirti dėstytojus, stipendijas ir kt. Visa tai atlieka tikrai Nacionalinio švietimo ministerija. Tuo tarpu Tarybų Sąjungoje šie klausimai sprendžiami tikrai demokratiškais pagrindais, dalyvaujant ne tik mokslo įstaigų vadovams, bet ir auklėtiniams.

—Ar planingai skirstomi specialistai?

—Ne, nėra valstybinio planingo specialistų pasiskirstymo. Baigęs mokslą, ieškokis tarnybos pats. Tai gana opus klausimas.

—Kaip atrodo mokslo vadovėliai?

—Prancūzų vadovėliai mus maloniai nustebino. Tai aukštos kokybės leidiniai. Vertėtų iš jų imti pavyzdį.

—Ar tikėtėtės kokių nors naujovių pamatyti?

—Žinoma. Galvojom, kad prancūzai kai kuriose srityse bus žymiai toliau nužengę. Mums ypač rūpėjo, kaipgi Prancūzijoje panaudojama naujausia technika mokymo procese. Turiu pasakyti, kad čia mes šiek tiek nusivylėme. Mums neteko matyti, kad ten būtų naudojama elektroninė mokymo technika, vadinamos egzaminuojančios mašinos, kita nūdienė moderni aparatūra. Jų dirbtuvėse neteko matyti staklių su programuotu valdymu, o tokie dalykai Tarybų Sąjungoje yra.

—Kaip su privačiomis mokyklomis?

—Prancūzijoje yra nemaža privačių licėjų, 5 universitetus išlaiko katalikai. Tačiau technikos mokymo įstaigos — visos valstybinės.

—Kokie, apskritai, jūsų įspūdžiai?

—Parsivežiau daug malonių įspūdžių. Prancūzai geros nuotaikos žmonės. Jie mus priėmė draugiškai, nuoširdžiai, darė viską, kad mūsų viešnagė būtų turininga, maloni. Ypač daug kuo padėjo mūsų pagrindinis sutikėjas ir palydovas, nepaprastai paslaugus ir draugiškas Generalinis technikumų mokymo inspektorius Andrė Kampa. Man viešnagė buvo tuo labiau malonesnė, kadangi aš su prancūzais susikalbėjau be vertėjo. Pastebima, kad Paryžiaus žmonės itin jaukliai jaučiasi. Paryžius paliko nepamirštamų įspūdžių. Mums teko aplankyti Luvrą ir kitus muziejus, plaukioti Senos upe, pamatyti

Alpių kalnus, susipažinti su kitomis įžymybėmis.

—Gal teko susitikti licėjų?

—Ne. Bet rusiškai kalbančių — susitikom daug. Prancūzai apie Lietuvą ne ką nežino. Aplamai jie daug ką žino apie Tarybų Sąjungą, domisi jos pasiekimais. Tatai mes patyrėm lankydamiesi Alpėse. Ekslebo mieste transformatorių gamykloje, Renault aliuminio fabrikuose.

Baigdamas mūsų pašnekovas pasakė:

—Mūsų viešnagė Prancūzijoje buvo sėkminga, labai naudinga. Prie jos sėkmės tartum ir gamta prisidėjo: buvo nuostabiai gražiai atsisikleidęs pavasaris. Visur žydėjo rožės. Namai tiesiog skendėjo rožynuose. Spalvingosios rožės ir jų aromatas džiugino žmogaus akį ir krūtinę. Mas grįžome pavasariškai nusiteikę draugiškai prancūzų tautai, jos darbštiems žmonėms.

Antanas Vaituskas

1964 m. birželis

"Ačiū už koncertus!.."

BUDAPESTAS, liepos 15 d. ELTOS spec. koresp. — Šįryt po dvi savaites trukusių gastrolių Vengrijos Liaudies Respublikoje Vilniaus vidurinės meno mokyklos styginių instrumentų orkestras, vadovaujamas S. Sondeckio, išvyko į tėvynę.

Paskutinis kolektyvo pasirodymas, įvykęs Soprone, Vengrijos šiaurės vakaruose, praėjo ypač sėkmingai. Daugiau kaip 600 klausytojų nuoširdžiai plojo orkestrui, dirigentui, solistui R. Katiliui, ilgai nepalėdė jų iš scenos. Orkestrui buvo įteikta graži dovana — miesto emblema, vaizduojanti istorinį Soprono bokštą. Kitą dieną svečius iš Tarybų Lietuvos priėmė miesto tarybos pirmininkas.

Liepos 14 d. vilniečiai grįžo į Budapeštą. Čia mokyklos direktorių D. Trinkūną, jo pavaduotoją B. Minkevičienę ir orkestro vadovą Sondeckį priėmė Vengrijos Liaudies Respublikos kultūros ministras Palas Ilku. Jis pareiškė, kad Vilniaus moksleivių orkestro pasirodymai tiek Budapešte, tiek ir įvairiuose miestuose sukelė didelį visuomenės susidomėjimą ir buvo labai gerai įvertinti. Iš visų miestų, kur grojo vilniečiai, gauti puikūs atsiliepimai. Ministras padėkojo VMM vadovybei už gražius koncertus ir atsisveikindamas pakvietė vėl apsilankyti Vengriją.

Popiet orkestro kolektyvas susitiko su Tarybų Sąjungos ambasados Vengrijos Liaudies Respublikoje darbuotojais. Ambasadoje įvyko vilniečių koncertas, kuris buvo sutiktas labai šiltai.

Popiet orkestro kolektyvas susitiko su Tarybų Sąjungos ambasados Vengrijos Respublikoje darbuotojais. Ambasadoje įvyko vilniečių koncertas, kuris buvo sutiktas labai šiltai.

Ir štai vėl Budapešto Kelečio stotis, kurioje 31 orkestrantas ir jų vadovai prieš dvi savaites pirmą kartą įžengė į Vengrijos žemę. Vilniečius nuoširdžiai išlydėjo VLR kultūros ministerijos atstovai, turizmo draugijos darbuotojai, lydėję juos kelionėje po Vengriją.

Justas Paleckis

ATGIMIMO DŽIAUGSMAS

„Priešakyje — broliškos lietuvių tautos žemė. Jūs nešate jai išvadavimą! Narsieji kariai! Tegul liepsninga neapykanta vokiškiems — fašistiniams grobikams už jų piktadarystės veda jus į žygdarbius, į negailingą kovą už Vilnių, už gimtąją Lietuvą!“

Taip rašė savo atsišaukime į karius 5-osios armijos Karinę tarybą (vadas — generolas leitenantas, dabar Tarybų Sąjungos maršalas N. I. Krylovas) tomis dienomis, kai sėkmingai vyko didingas Baltarusijos ir Pabaltijo frontų kariuomenės puolimas, prasidėjęs 1944 m. birželio 23 d. Ir jau netrukus, liepos pradžioje Tarybinio Informacijos Biuro pranešimuose pasirodė Melagėnų, Medininkų, Nemenčinės, Ignalino ir kitų Lietuvos miestų ir kaimų vardai. Prasidėjo Tarybų Lietuvos išvadavimas. Lietuvių tautai atėjo džiugios dienos, kurių ji laukė tris ilgus metus vargdama žiaurios hitlerinės okupacijos jūne, bet nenulenkama galvos ir kovodama prieš grobikus.

Neužmirštama amžiams liks 1944 m. liepos 13 diena, kada po penkių dienų gatvės kautynių buvo užimtas Vilnius, kai Maskva salutavo senosios Lietuvos sostinės išvadavimui. Įdėmus Vilniaus likimas: keturis kartus imperialistinės jėgos jį užgrobė ir, štai, ketvirtą kartą Tarybų valdžia jį grąžino teisėtam valdymui — lietuvių tautai.

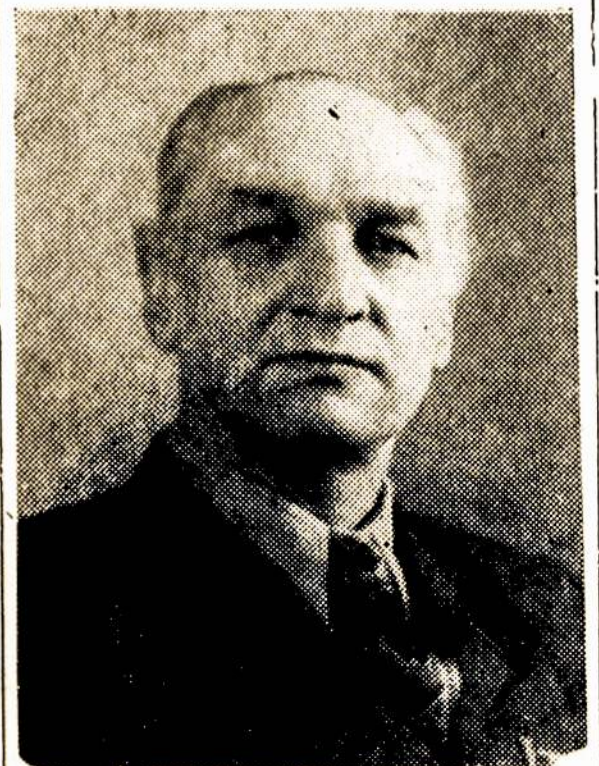
Baisus vaizdas

Klaikiai tada atrodė Vilnius. Daugiau kaip trečdalis namų gulėjo griuvėsiuose arba stovėjo tik jų sienos. Susprogdinti gulėjo tiltai per Nerį, sugriauta elektros stotis, daug fabričių ir gamyklų, mokyklų, bibliotekų ir įvairių visuomeninių pastatų. Tuometinėje Gedimino gatvėje (Lenino prospekte) neliko beveik nė vieno sveiko namo. Mieste dvokė degėsių ir lavonais. Išardyta buvo kanalizacija, neveikė vandentiekis.

Bet baisiausias vaizdas atsivėrė Paneriu miške, ties Vilniumi. Daugelis Vilniaus gyventojų, kurie dalyvavo tuomet įvykusiame mitinge prie atkastos milžiniškos duobės, atsimena tūkstančius lavonų, sudėtų eilėmis vienas ant kito. Tai buvo tik dalis aukų tu masinių žudynių, kurios čia buvo vykdomos okupacijos metais. Hitlerininkai ir jų pakalikai buržuaziniai nacionalistai nužudė čia apie 100,000 Vilniaus gyventojų. Daugumą lavonų hitlerininkai sudegino, bandydami paslėpti nusikaltimų žymes. Išaiškinta, kad ligi 1944 m. balandžio Paneriuose buvo sudeginta apie 68,000 lavonų. Apie tai pasakojo žmonės, kuriems pasisekė pabėgti iš deginimo komandų, kurios pačios buvo pasmerktos mirčiai, kad neliktų liudininkų. Bet viena grupė, išsiklususi tunelį po žeme, išsigelbėjo ir smulkiai nupiešė tu baisių nusikaltimų vaizdą. Lavonai buvo deginami ir vėliau, bet visų sudeginti nesuspėjo. Dar ir šiandien atrandamos sudegintų kaulų liekanos Paneriu miške.

Prakeikti buvo jų planai Stovėdami prie duobės su

nužudytų žmonių lavonais, mes galvojome apie tautos likimą. Čia gulėjo taikingi civiliai gyventojai — seniai ir vaikai, vyrai ir moterys, darbininkai, valstiečiai ir inteligentai, lietuviai ir žydai, lenkai ir rusai — niekuo nekalti, niekuo nenusidėję. Juk ant krašto tokios duobės stovėjo visa lietuvių tauta ir kitos tautos, gyvenusios „Ostlande“, kaip hitlerininkai okupantai pavadino jų užimtas tarybinės žemes. Tada mes dar nežinojome apie slaptus žmogėdriškus planus, kurie vėliau buvo atidengti per Nürnbergo bylą, pagal ku-

riuos buvo numatyta Rytuose sunaikinti 30 milijonų žmonių. Bet buvo plačiai žinoma grėsminga frazė, kurią sviedė esesininkų laikraštis „Das Svarce Kor“, būtent, kad lietuvių tautos likimas esąs toks pat, kaip likimas vandens lašo, krentančio ant įkaitinto akmens. Tas grąsinimas buvo atsakymu į Lietuvos pasipriešinimą hitlerininkams, kai jie bandė mobilizuoti jaunimą į jų armiją. Ir tai buvo ne tuščias grąsinimas: Lietuvos žemėje hitlerininkai ir jų pakalikai buržuaziniai nacionalistai nužudė viso apie 700,000 žmonių — taikių vietos gyventojų, karo nelaisvių, o taip pat svetimšalių, atvežtų su naikinimui iš įvairių Europos okupuotųjų kraštų. Apie 150,000 žmonių buvo išvaryta vergų darbams į Vokietiją.

Didieji žygiai

Tarybų Lietuva buvo išvaduota išdavoje puolamųjų kautynių, kurias vykdė 3-jo Baltarusijos fronto (vadas armijos generolas I. D. Černiachovskis, žuvęs kovos lauke 1945 m. vasario mėnesį) ir 1-jo Pabaltijo fronto (vadas armijos generolas, dabar maršalas I. Ch. Bagramianas) armijos. Išvadavus Vilnių, Kauną, Šiaulius ir Marijampolę (Kapsuką), frontas nusitęsė per Lietuvą. Hitlerininkai dar bandė sustabdyti tolimesnį Tarbinės Armijos žygiavimą ir neleisti Tarybinei Armijai prieiti prie Vokietijos sienų. Tikrai 1944 m. spalio mėnesį beveik visa Lietuva buvo išvalyta nuo hitlerinio šlamšto, išskyrus Klaipėdą, kuri išvaduota 1945 m. sausio 28 d. ir tuo baigtas visos Lietuvos išvadavimas.

Kartu su visomis Tarybų Sąjungos tautomis ir lietuvių tauta aktyviai dalyvavo kovoje prieš hitlerinius grobikus. Tarybinės Armijos sudėtyje kovojo 16-ji Lietuvos divizija, pradėjusi savo kovos kelią Oriolo žemėje, paskui dalyvavusi Baltarusijos išvadavimo kautynėse ties Neveliu ir Polocku. Lietuvoje divizija ypatingai pasižymėjo

aktakliose kautynėse ties Šiauliais, atremdama smarkias prieš tankų kontratakas, ir šturmuojant Klaipėdą. Lietuvos divizija už kovinius nuopelnus buvo apdovanota Raudonosios Vėliavos ordinu ir jai suteiktas Klaipėdos divizijos pavadinimas. Už įvykdytus žygdarbius Lietuvos divizijos kariai apdovanoti 12,000 ordinų ir medalių, o 12-ajis karius suteiktas Tarybų Sąjungos Didvyrio vardas.

Visa tauta kovojo

Jau nuo pirmųjų karo dienų lietuvių kilo partizaninis judėjimas ir pradėjo veikti pogrindinės partinės ir antifašistinės organizacijos. Vilniuje pogrindinės kovos organizacijai vadovavo senas komunistas, Vilniaus miesto Vykd. Komiteto pirmininkas J. Vitas. Antifašistinės, partinės ir komjaunimo organizacijos veikė Kaune, Šiauliuose, Panevėžyje, Alytuje, Kėdainiuose ir elėje kitų miestų bei daugumoje apskrčių.

Partizaninis judėjimas ypač sustiprėjo, kai 1942 m. lapkričio mėnesį buvo sudarytas Lietuvos partizanų judėjimo štabas su Lietuvos KP CK sekretoriumi A. Sniečkumi prieškaije. Partizanų būrių skaičius augo ir didėjo jų sąstatai. Prieš Tarybų Lietuvą išvaduojant veikė apie 90 partizanų būrių. Tiesioginiai partizanų kovos vadovavimui buvo sudaryti du sričių komitetai, kuriems vadovavo M. Šumauskas ir G. Zimanas.

Partizanų kova buvo plačiai Lietuvos liaudies remiama. Hitlerininkai o sėmus liudius matė savo amžinuosius priešus, palikuonis tų šunų — riterių kryžiuočių, kurie dar tolimuose viduriniuose amžiuose užgrobė ir plėšė lietuvių žemes ir visiškai sunaikino lietuviškąją prūsų gentį ir asimiliavo, suvokietino vakarinius lietuvių Rytprūsijų krašte. Lietuvos partizanai veikė glaudžiam kontaktė su broliškos baltarusių tautos partizanais, kurie suteikė mūsiškiams didelę pagalbą.

Lietuvos partizanai padarė nemažą žalą hitlerininkams. Jie nuvertė nuo bėgių 364 traukinius su priešais kariais ir technika, sunaikino 300 garvežių ir apie 2,000 vagonų, daug kariusių sandėlių, susprogdino daug tiltų, kelių. Partizanai likvidavo 18 karinių įgulių, sunaikino apie 10,000 kareivių, karininkų ir policininkų, išgelbėjo tūkstančius žmonių nuo išvežimo į vergų darbus Vokietijoje.

Veltui prieš pastangos

Tuščios buvo hitlerininkų ir jų sėbrų buržuazinių nacionalistų pastangos įvairiais pažadais ir grąsinimais palenkinti lietuvių tautą į savo pusę. Sužlugo tiek visos pastangos mobilizuoti Lietuvos jaunimą į hitlerinę armiją, taip pat nepasisekė bandymai sudaryti iš lietuvių legijoną arba stabesni karinį junginį kovai prieš Tarybinę Armiją. Tik saujelės išgamų ir parsiadavusių niekšų nuėjo tarnauti hitlerininkų baudžiamuosiose batalijonuose, sutepdami rankas nekaltų žmonių kraujuje ir užtraukdami nenuplaunamą gėdos dėmę.

Nepaveikė lietuvių tautos ir toji pašėliška propaganda, kurią prieš tarybinę santvarką varė hitlerininkai ir jų pakalikai.

GEGUŽES PIRMOJI KLAIPĖDOJE

Uostamiesčio gatvėmis žygiuoja darbo žmonės. Kiekvienos kolonos priekyje — gausesis jaunimo būriai.

kai ir jų pakalikai. Lietuvių tauta klausė ir laukė grįžtant tarybinės valdžios ir su džiaugsmu sutiko pergalingą Tarybinę Armiją. Tik nedidelis skaičius hitlerininkų pakalikų bei krauju rankas sutepusių bei jų apgautų žmonių pabėgo su hitlerine armija. Lietuvių tauta pasiliko savo vietoje, tuoj ėmėsi atkurti tarybinės valdžios organus ir pradėjo atstatomuosius darbus.

Kai po išvadavimo buvo paskelbtas šaukimas į Tarybinę Armiją, po jos vėliavomis suplaukė šimtai tūkstančių žmonių, nors imami buvo tik jaunesnio amžiaus žmonės. Lietuviai kovojo toliau įvairiuose frontuose prieš hitlerinius grobikus, kol jie buvo galutinai sutriuškinti. Kaip žinoma, nemažai lietuvių kovojo ir tuose daliniuose, kurie šturmo Berlyną, dalyvavo ir Reichstago užėmime, kur buvo pakelta Pergalės vėliava.

Visos tarybinės tautos kovojo

Kovose už Tarybų Lietuvos išvadavimą dalyvavo visų Tarybų Sąjungos tautų atstovai. Tarp 345 karių ir partizanų, kuriems už kovinius nuopelnus vaitė Tarybų Sąjungos Didvyrio vardas, mas buvo tokie didvyriai, kaip rusas S. Afanasjevas, ukrainietis P. Atamanovskis, baltarusis M. Batrakovas, armėnas V. Vanojanas, gruzinas A. Šišinašvili, azerbaidžanietis Ch. Guseinovas, uzbekas T. Achmedovas, kazachas M. Kirbajevs, totorius A. Abdulinas, baškiras S. Sairanovas, kalmykas B. Gorodovikovas, žydai B. Cindelis, lietuvis S. Šeinauskas ir daugelio kitų tautų atstovai.

Didžiausią padėką reiškia ir amžinai bus dėkinga lietuvių tauta už savo išvadavimą ir išgelbėjimą nuo baisaus likimo broliškos tarybinės tautos, slovinų, komunistų partijai, Tarybinei Armijai išvaduoti. Rūpestingai globoja mūsų tautą kapus didvyrių, kurie atidavė savo gyvybę už tai, kad gyventumėme, kad šviesi būtų tautos ateitis.

Po dvidešimties metų

Dvidešimt metų, praėjusių po išvadavimo, buvo atkaklaus darbo ir kūrybos metai. Iš griuvėsių buvo pakelti mūsų respublikos sugriautieji miestai — Vilnius ir Šiauliai, Raseiniai ir Sakiai, Tauragė ir Mašakiai bei kiti. Per trumpą laiką su brolišku tautų pagalba buvo likviduotos karo pasekės ir pasiektas didelių laimėjimų toliau keičiant pramonę ir žemės ūkį, švietimą, mokslą, meną ir kultūrą.

Neatpažįstamas šiandien Vilnius. Į visas puses nusitęsė naujai pastatytųjų namų kvartalai. Išaugo tokie įžymūs pastatai, kaip respublikos bibliotekos, mokslininkų namų, profsąjungų, kultūros rūmai, geležinkeliečių klubas, architektūrinis projektavimo institutas ir daugelis kitų. Numatoma daugiaaukščių (ligi 14 aukštų) namų statyba, kokios Vilnius nėra matęs. Iš užmiršto provincijos miesto Vilnius tapo ne tik sostine, bet ir žymiu pramonės centru. Vilniaus pramonės gaminiai eksportuojami net į 62 valstybes. Vilniaus gyventojų skaičius okupacijos metu buvo nukritęs ligi 100,000, o dabar jis pakilo ligi 300,000 ir nuolat didėja.

Nėra reikalo kartoti apie tai, kokie dideli laimėjimai pasiekti per tą trumpą laikotarpį, kokio savo gyvenimo aktyvumo ir pažanga nėra buvo per visą lietuvių tautos istoriją. Įvyko dalykai, apie kuriuos buržuazinėje santvarkoje tik galėjo svajoti geriausieji ir šviesiausieji mūsų tautos žmonės. Kaip gražus mūsų tautos naujojo gyvenimo simbolis buvo birželio gale įvykusi respublikinė moksleivių dainų šventė. Joje dalyvavo apie 24,000 moksleivių. O juk buržuazijai viešpataujant iš viso tiek tebuvo vidurinių mokyklų mokinių. Šiandien vidurinių mokslių šėina apie 10 kartų daugiau jaunimo, negu buržuaziais laikais. Taip pat apie 10 kartų padidėjo ir aukštuosius mokslus einančių, o aukštąsias mokyklas kasmet dabar baigia apie 4,000 studentų, tuo tarpu anais laikais baigdavo tik apie 200. Tie skaičiai parodo, kaip šviesesnė pasidarė lietuvių tauta tarybiname gyvenime.

Darbas šimtams tūkstančių Nepaprastas pramonės išaugimas užtikrina darbą šimtams tūkstančių darbininkų, kurie seniau negalėjo rasti sau vietos gyvenime, negalėjo pritaikyti savo rankų ir proto gabumų. Su koku pasididžiavimu mes skaitome ir girdime apie naujų milžiniškų fabričių ir gamyklų statybą įvairiose Lietuvos vietose, kur nei svajoti negalėjo apie pramonės įmones, kaip Kėdainiuose, Jonavoje, Kapsuke ir kitur. O kokie nuostabūs nauji miestai, kaip Elektrėnai ir Naujoji Akmenė pakilo ten, kur buvo lygūs laukai.

Naujai svarbus ir pramingas pasidarė žemdirbių darbas, kai jie susivienijo į didelę kolūkiečių šeimą. Šiandien ir labiausiai atsilikęs kolūkietis supranta, kad darniame ir išmintingame darbe glūdi jo ir atinančių kartų gerovė, kad tuos turtus, kuriuos iš žemės

mės sėmėsi dvarininkai ir buožės, pati darbo liaudis naudoja savo gerovei kelti. Kaip daug jau turime puikių kolūkių, kurių darbo vaisiai džiugina ir pačius kolūkiečius ir visą respubliką. Svarbiausias uždavinys yra, kad neliktų nė vieno atsiliekancio kolūkio, nė vienos spragos, trukdančios vis didesnius laimėjimus žemės ūkio gamyboje.

Į šviesią ateitį

Per 24 metus, praėjusius nuo tarybinės santvarkos atkūrimo Lietuvoje, mūsų tauta pakankamai įsitikino, koks skirtumas tarp kapitalistinio pasaulio, kuriame ji buvo ir tamsi ir juoda, ir socialistinio pasaulio, kuriame jai išaugo erelio sparnai ir diena iš dienos gyvenimas darosi vis šviesesnis ir kilnesnis, nuolat auga visuotina liaudies gerovė.

Tik patys akliausi ir atkakliausi gali to nematyti. Bet praėjo tie lakai, kada apuokai ir politiniai asilai galėjo rikiuoti gyvenimą. Lietuvių tauta pakankamai matė įvairių „vaduotojų“ ir „laisvės nešėjų.“ Ji neužmiršo tų „vaduotojų“, kurie su svetimų durtuvų pagalba sukūrė smurto, eksploatacijos ir fašizmo santvarką ir vos neįstūmė tautą į kapus. Tauta išmetė tos supuvusios santvarkos sutrūnijusius šulius, kurie kapstosi istorijos šiukšlynė, o geresnės vietos jie ir nėra verti.

Laisvoji Darbo Žmonių Lietuva buvo išvaduota ir lietuvių tauta išgelbėta ir naujam gyvenimui prisikėlė po Tarybų valdžios vėliavą. Tai vėliavai ištikima, mūsų tauta drauge su visomis broliškomis tautomis tvirtu žingsniu žengia į naujus laimėjimus, į šviesią ateitį.

Krapai gydo širdį, o pastarnokas — odą

Charkovo chemijos — Farmacijos fabrike kiekvieną pasitinka malonus krapų kvapas. Čia iš krapų sėklų gaminamas gydomasis preparatas anetinas. Ši efektyvė priemonė naudojama gydant širdies kraujagyslių susirgimus.

Instituto direktoriaus vaduotojas mokslo reikalams, chemijos mokslų kandidatas B. Jasnickis papasakojo, kodėl kaip tik krapai sudomino mokslininkus. Jų sėklose yra medžiaga, kuriai veikiant, praplatėja kraujagyslės.

Kitas augalas — daržinis pastarnokas — gydo odos susirgimą — vitiligą. Šio susirgimo požymis — atsiranda įvairaus dydžio ir formos baltų dėmių, plinka galva, krinta blakstienos. Ilga laiką nežinota, kaip gydyti vitiligą. Ir štai Charkovo institute iš pastarnoko buvo pagamintas aktyvus preparatas — beroksanas.

O iš paprasto gysločio Charkovo chemikai ir farmacininkai išgavo medžiagą skrandžio bei dvylikapirštės žarnos onai gydyti. Tai plantagliucidas. Liaudies medicinoje gyslotis buvo žinomas kaip išorinė priemonė, užgydanti žaizdas. Dabar paaiškėjo, kad jis puikiai padeda gydyti ir opinius susirgimus.

Ankara. — Į Turkiją atvyko Persijos karalius ir Pakistano prezidentas.

3 pusl. Laisvė (Liberty) Antradienį, liepos (July) 28, 1964

Sauja žiežirbų

Nors civilių teisių bilius jau yra knygos kaip šalies įstatymas ir visiems privalomas pildyti, bet kas dedasi Mississippi valstijoje, tai negalima suprasti, — kodėl federale valdžia nesistatymą pilnai praveisti gyvenimui? Nejaugi pravedimas civilių teisių įstatymo bus savotiškas politinis farsas? Argi federale valdžia neturėtų pasiūlyti kariuomenės dalinių, kad suvaldytų pasiutusius rasisčius ir Ku Kluks Klano išsigimėlius teroristus, kurie žudo niekuo nekaltus juodos rasės žmones? Juk tai neapsakoma gėda mūsų šaliai prieš visą pasaulį!

Man rodos, mūsų Vašingtono „tėvukai“ turėtų nusimauti savo šilkinės pirštinaitės ir čiupti ne tik žudikus, bet ir tuos, kurie už tų žudikų pečių stovi. O tokių yra daug, ypač pietinėse valstijose.

Šių metų balandžio 20-tą dieną suėjo 50 metų nuo Ludlow, Colo., žudynės, kur buvo išžudyta daug nekaltų gyvybių — vyrų, moterų ir vaikų. Tai be galo skaudus prisiminimas, kad mainiečiai, jų žmonos ir vaikai buvo žudomi tik už tai, kad jie reikalavo didesnės duonos kėsnio, kad apsiginti nuo bado. Tai baisus prisiminimas to įrašo į klasių kovos istorijos lapus, kurio darbo klasė niekad negalės pamiršti. Bet ne vienas buržuazinis laikraštis to neprisiminė. Ir kaipgi prisimins? Rašyti apie Ludlow'o kraujo puotą, reikėtų prisiminti ir Rockefellerius.

Aš tikiu, kad mes, senesnieji lietuviai, ypatingai mainieriai, esame gerai su ta Ludlow'o žudyme susipažinę, nes mūsų LLD yra išleidusi knygą, parašytą žymaus rašytojo Uptono Sinklairio, „Karalius anglis“. Jei kurie tos knygos nesate skaitę, būtinai išgikite ir skaitykite, net ir jaunesnieji, ypač mainiečiai, gali gauti bibliotekose „King Coal“ by Upton Sinclair.

Jau virš penkiasdešimt metų, kai esu Dėdės Samo žemėlėje, betgi apie tokį cirką, koks vyko respublikonų partijos suvažiavime, nebuvau skaitęs. Jų šūkalojimai apie Amerikos laisvę ir demokratiją ir visas puses plaukia. Bet nė vienas iš tų visokių zaunintųjų neprisiminė apie baltųjų rasistų kruvinus darbus prieš negrus.

Nepaisant kokių optimistinės mes galime būti, bet hitlerinis fašizmas šioj šaly ne juokais kelia galvą ir tiesia savo nagus į visas sritis. Kyla klausimas: ar mūsų šalies liaudis prisileis goldwaterinį „demokratizmą“? Argi mūsų šalies liaudis užmiršo tai, ko susilaukė vokiečiai, patikėję Hitleriui?

I. Vienužis

Narfolk, Va. — Susidaužė JAV karinis lėktuvas „P2V“ ir šeši lakūnai labai apdegė.

Tokio. — Japonijos Komunistų partija pasisuko į Kinijos komunistų pusę.

Chicago. — 1963 met. šiame mieste buvo 115,117 kriminalių prasikaltimų.

Pirmasis redaktorius

(Pabaiga)

—Jūs pažįstatė Jablonskį? — nuste-
bau aš.

—Žinoma. Mes kadaise su juo dirbom
vienam laikrašty, Vilniuje. Zemaiteš
rankraščius jis visada taisydavo, žino-
ma, drauge su ja ar jai sutinkant, bet
spaudai duodavo jau toki rankraštį, jog
nė kablelio korektūrose niekur taisyti
nebereikėdavo...

Redaktorius mano akyse išaugo visa
galva. Jis juk pažinojo Jablonskį!

—O Zemaite? Jūs matėte kada Ze-
maite?

—Kodėl ne?? — nusišypsojo redakto-
rius.—Ir Zemaite, ir Lazdynų Peleda, ir
Višinskį... Visi šie Vilniuje buvo, daž-
nai matydavau.

—Kaip įdomu!—nesusilaikiau aš.—O
kokia ji buvo, Zemaite? Man tik teko
dalyvauti jos laidotuvėse...

—Zemaite! Visai, žinai, paprastas
žmogus. Demokratas, suprantai? Viso-
kių ten ponų ir kunigų, kaip sakoma,
nevirškino... Kai mūsų Smetonos ir
Voldemarai pradėjo tituluotis ekscele-
ncijomis, ji būdavo, susirauks ir pasa-
kys: "Celencijos, celencijos... Š... jūs,
o ne celencijos!..." Grįžusi iš Amerikos,
pas mane Kaune Zaliakalny gyveno.
Kaip šiandien atsimeinu. Grįžo kartą iš
miesto ir sako: "Šiandien sutikau Bitę-
Petkevičaitę. Tai mano geriausia ir se-
niausia draugė. Glebesčiavovos, bučia-
vovos ir... verkėva, kad tiek daug ne-
teisybių daroma..."—"Būkit atsargi,—
sakau,—branginkit save ir savo sveikatą
senatvėje..."—"Nebijau! Už teisybę
nieko nebijau! Tegul suima, tegul bau-
džia! Bet netylėsiu, viską parašysiu!"¹⁾
Tokia buvo velionis... O tu, kaip ma-
tau, viskuo domiesi, neapsnūdęs, kaip
daugelis...

—Taip, man viskas labai įdomu, tik
ne viską suprantu...—atvirai prisipaži-
nau.—Ir pasipūtėlių, veidmainių neken-
čiu,—pridėjau.—O pas mus gimnazijoj
ne visi mėgsta teisybę...

—Aš manau! — tarė redaktorius. —
Teisybė, kaip sakoma, kiekvienam akis
bado.

—Iš tikrųjų bado,—atsakiau. — Štai
praeitą rudenį atvažiavęs daktaras Šliu-
pas Realinės salėje skaitė paskaitą apie
laisvamanybę. Susirinko gal visi Mari-
jampolės kunigai ir susėdo pirmuosiuose
suoluose. Mes, mokiniai,—žinoma, to-
liau. Ir kad davė, tai davė Šliupas...
Mes plovame, šaukiame bravo, o kunigai
ir rausta, ir bala sėdėdami. O Šliupas
ir apie biblijos nesąmones, ir apie inkvi-
ziciją, ir apie šių dienų kunigus, kaip
jie varo biznius, tamsina žmones, į sei-
mą sulindo—žodžių, užsisėdo žmonėms
ant sprando...

—A tu, žinai, sąmoningesnis, negu aš
maniau!...—šyptelėjo redaktorius labai
draugiškai.—Apie tokias paskaitas rei-
kia rašyti laikraštyje, tegu visi pasi-
skaito... O kunigai—ką, taip ir klausė
Šliupo ligi galo?

—Ne,—atsakiau,—Žiūrime, vienas po
kito kyla iš suolo ir dumia iš salės. Ligi
paskaitos galo nė vieno nebeliko...

—Cha, cha, cha,—skaniai nusijuokė
redaktorius.—Sakai, nė vieno? Ot, vi-
sur reikėtų...

Kartą atnešiau rašinį, kuriame re-
daktoriui užkliuvo kažkoks naujadaras,
rodos, "darbuotė".

—O kas čia per žodis?—paklausė jis,
skaitydamas mano rašinį.—Negirdėtas
kažkoks...

—Aš paėmiau jį iš Kauno laikraščio...
—Nieka!—tarė Stiklius.—Reikia var-
toti paprastus, visiems suprantamus žo-
džius. Kartais iš tokių keistų žodžių
vartojimo grynai juokai išeina. Aš tau
papasakosiu vieną atsitikimą. Kadaise
laikraščiai ir net knygos dramblį vadino
žodžiu—"šlapis". Ir žinai, kaip tas "šla-
pis" atsirado? Aš pats jį padariau!

Taisau aš Vilniaus laikraščio korektūrą
ir žiūriu — nepažįstamas man žodis
"šlapis." Manau, čia nei velnias nei ge-
gutė ir, nežiūrėdamas į rankraštį, patai-
sau į "šlapį." Perskaitęs kažkas pagal-
voja, kad taip dramblį ir reikia vadinti—
ir žiūriu,—jau "šlapis" įeina visur ir
mada... O aš susimąsčiau, kas čia at-
sitiko. Ieškojau, ieškojau ir suradau
rankraštį. Ten parašyta ne "šlapis," o
"slanis" — taigi slaviskas žodis "slon."

Štai kaip lengva sukurti naujus žodžius!
O Jablonskis, sužinojęs visą istoriją, ir

sako: Nei "šlapis," nei "slanis" netinka!
Mes turime šiam reikalui puikų žmonių
žodį. Vadinkime tą gyvulį **drambliu**.
Ir baigtas kriukis... Drambliu ir dabar
vadiname.

...Mes susitikdavom dažnai, beveik
kiekvienam laikraščio numeriui atneš-
davau čia korespondenciją, čia eilėraštį,
čia, pagaliau, pirmąjį prozos vaizdelį.
Baisiai silpni buvo tie mano "kūriniai."
Viespatie, kaip vaikiškai aš rašiau, kaip
naiviai žiūrėjau į daugelį gyvenimo rei-
šinių!

Bet kai kurios eilutės net dabar nu-
stebina mane patį. Štai sodo salėje ėjo ta-
da garsaus satyrinio "Vilkolakio" teatro
spektakliai. Tai buvo Kauno teatras,
kuris rodė aštrias, įdomias pjeses —
"Politiką" — trijų veiksmų aukštų sferų
komediją, "Anapus įstatymų" — vie-
no veiksmo gvolta, "Milijonus" — trijų
veiksmų sukasprandę, kaip buvo rašoma
teatro afišose. Šio teatro spektakliuo-
se buvo daug geros satyros prieš biuro-
kratus, pasipūtėlius, valstybės turto va-
gis ir kitas "nepriklausomosios" nege-
roves. Mes už paskutinius centus veržė-
te veržėmės į miesto sodo salės galiorką
ir kiekvienai aštresnei replikai plojome
ligi įskaustant delnams. Ir dabar mane
nustebino, kaip tais laikais aš reagavau
laikraštyje į šiuos spektaklius.

"Vilkolakis" davė Marijampolei,—ra-
šiau aš,—sveiko juoko, gyvos nuotaikos
ir suteikė progos pažvelgti į Lietuvos
gyvenimą iš kitos pusės, negu kad pa-
prastai žiūrime."

Pamatęs "Vilkolakio" spektaklį "Slas-
tai," rašiau:

"Kai mokslas tarnauja ne aukštam
savo pašaukimui—vesti žmoniją gerov-
n, bet priverstas tarnauti siauriems
utilitariniams tikslams, jis nustoja buvęs
mokslu. Kai mokslą pradeda savo nuo-
žiūra tvarkyti policija, mokslininkas,
nuolat jausdamas ant savo sprando kietą
priespaudos leteną, turi žūti, turi
išeiti iš proto!..."

Tas pat galima pasakyti ir apie spau-
dą. Sunkus yra ir spaudos gyvenimas,
kada laikraštiniškas priverstas kasdien
žiūrėti, kaip supras ir įvertins jo žodžius
valdžia, ne patys žmonės. Ir mes drau-
ge su "Vilkolakiu" šaukiame: "Duokit
mums laisvės! Laisvė yra būtinoji min-
ties progresą sąlyga!"

Gal tai ir nieko ypatingo, bet tai bū-
dinga mano to meto nuotaikoms.

Kastas Stiklius buvo mano draugas,
nors tarp mūsų buvo ir didelis amžiaus,
ir gyvenimiškojo patyrimo skirtumas.
Jis buvo 1905 metų revoliucijos dalyvis,
daugelio liaudyje populiarių knygelių
autorius. Jis man darė didelį įspūdį
tuo, kad pažinojo ne vieną garsų rašy-
toją ir veikėją, apie kuriuos mes mokė-
mės gimnazijoje ir skaitėme knygoje.
Ir šiam tauriam žmogui, kuris mylėjo
pasklinda spaustuvės dažų ir žibalo
ir liaudies kvailintojų, kuris man, nie-
kam nežinomam gimnazistui, vienas
pirmųjų ištisė draugišką ranką, žen-
giant pačius pirmuosius žingsnius lite-
ratūroje, aš visada jaučiau gilų dėkin-
gumą ir meilę...

Ir dabar, kada gaunu naujo savo raši-
nio ar knygos korektūrą, kada kambarį
pasklinda spaustuvės dažų ir žibalo
kvapas, visada atsimenu pirmąsias ko-
rektūras, kurias raudonu rašalu taisiau
Marijampolės spaustuvėje, ant Kasto
Stikliaus stalo. Atsimenu jo padrašinan-
tį žvilgsnį, draugišką šypseną, kuri, ro-
dos, ir dabar man sako:

—Mokykis, dirbk, rašyk, žiūrėk, kas
vyksta aplink tave! Ir visada atsimink,
kad dirbi paprastam darbo žmogui. Jis,
tas žmogus,—gyvenimo pagrindas! Ant
jo viskas laikosi!

Ne oda, bet spalva...

Ne oda, ne spalva, ne rasė
Sujungia žmones promėtųjų grupėn,
Ir ne kalba, karalių krasė
Jai įkvepia kovoti karštą ūpą,

O didis, įžvalgus jos protas,
Ilgai kentėtas tamsios grotos
Ir širdys, grūdintas, nesužalotos.

Jei tarp engėjų randas
Kilnesnė prigimtis, kuri nenori
Nešioti vilko skrandos
Ir stoja irštvoje į maištą dorą,—

Giliai nekėsama skriaudėjų,
Savaimė ji kaskart artėja
Prie pančius traukancijų
promėtųjų.

J. Subata

Sveikos gyvos, sesės, broliai!

Sveikos gyvos, sesutėlės,
Jūs lakšutės, dainorėlės!
I jūs, mieli broliukai,
Bernužėliai, dainorėliai!

Daug pavasarių prabėgo
Audringų, gyvų, be miego,
Besiklausant jūs dainelių—
Nuo pat Nemuno krantelių.

Su daina lakia ir brangia
Jūs praturtinot padangę
Hudsono krantų skardžių,
Tėviškes laukų plačiųjų.

Nuo sraunojo Merimako
Iki Misisipi upės,
Net ir tėviškę Pontiakio
Nuskambėj' daina Šešupės.

Nuo didžios garsios Čikagos
Ik' Ramiojo vandenyno
Čia pasklido sesės, broliai—
Gentys, didžio Gedimino.

Dukrą, sūnų klajūnėlį,
Vėtrų neštą karvelėlį,
Nemuno dvasia lydėjo,
Kur tik jis ar ji viešėjo.

Daug pavasarių praūžė,
Mokant sūnų ir dukrųžę,
Kad pamilt jie šalį seną,
Kur senoliai jų gyvena.

Mokėm juos dainų linksmųjų,
Mokėm juos dainų liūdnyjų,
Kad pamilt jie kraštą miela,
Kad suprast senolių sielą.

Kas norėjo—pasimokė—
Ir dainų, ir padavimų,
Ir gražios kalbos senolių,
Ir protingų patarimų.

Mes anūkų priauginom
Ir dainuoti pamokinom,
Bet senosios mūsų gretos
Valandomis daros retos.

Ak, likimas nedėkingas,
Mūsų dainai pragaištingas:
Skina mūsų dainorėlę,
Tartum mišką, o ne žmones!

Ir dainorių neaplenkia,
Kaip baltuosius beržus lenkia—
Kerta, kerta be malonės,
Tartum mišką, o ne žmones!

Mūs pavasariai praūžia,
Tartum vėtros pro giružę:
Karštos vasaros praeina—
Nesuspėjus baigti dainą.

Mes sunkumų nebebijom,
Audžiam dainą naujom gijom,
Kas tik drūtas, kas tik gali—
Kviečiame į festivalį!

El Em Es garsi brangioji,
Daug jau metų Tu dainuoji,
Ir daina šaunia ir brangia
Giedrini Tu mūs padangę.

Leiskit man jums palinkėti—
Augt, bujoti ir tvirtėti,
Ir daina gaivinti sielą,
Kad gyventi būtų miela.

Sveikos gyvos, sesutėlės,
Jūs lakšutės-dainorėlės!
Ir jūs, mieli broliukai,
Bernužėliai-dainorėliai!

Daug pavasarių prabėgo
Audringų, gyvų, be miego,
Besiklausant jūs dainelių—
Nuo pat Nemuno krantelių!

Pranulis

(Šis eilėraštis buvo skirtas Lietuvių Me-
no Sąjungos suvažiavimui 1964 m. liepos 5
d. Henry Hudson hotelio auditorijoje, Niu-
jorko; buvo skaitytas, atidarant suvažiavi-
mą.—Redakcija)

Pilikalnis gali išnykti

Lietuvoje yra išlikę apie
600-700 įvairaus dydžio ir
formos pilikalnių. Tai se-
novėje buvusių gyvenviečių
ir pilių vietos. Iš daugelio
jų buvo ginamasi kelis ar
keliolika šimtmečių. Pilikal-
niuose išsilaikę įtvirtinimai,
pastatų liekanos ir įvairia-
usia buitinė medžiaga yra
svarbus šaltinis tolimesnei
praeičiai pažinti. Tai daiktinis
archyvas, kuris daug pasa-
ko apie tuos laikus, apie
kuriuos raštuose duomenų
nėra arba jų yra labai ma-
ža. Todėl mūsų pilikalniai
saugomi.

Daugelyje respublikos ra-
jonų pilikalniai yra būdin-
ga krašto vaizdo detalė.
Jie ne tik puošia apylinkes,
bet ir leidžia spręsti apie
senųjų sodybų aplinką,
kraštovaizdą ir reljefo ki-
timą per pastaruosius šimt-
mečius. Todėl pilikalniai
iš dalies padeda pažinti ir
senąją gamtą. Jie saugomi
ne tik kaip kultūros, bet ir
kaip gamtos paminklai.

Džiugu, kad pastaraisiais
metais žymiai pagerėjo šių
svarbių gamtos ir kultūros
paminklų apsauga. Retomis
išimtimis tapo atsitikimai,
kad ūkiniai vadovai ar
šiaip piliečiai, nesuprasda-
mi pilikalnių svarbos
mokslui, ardytų juos arda-
ni, kasdami bulviarūsius.

Tačiau gamtos draugams
—jos mylėtojams ir krašto-
tyrininkams žinotina, kad
šiuos paminklus gana daž-
nai smarkiai naikina gam-
tos jėgos.

Rūpindamiesi savo saugu-
mu, senovės žmonės pilia-
kalnius įrengdavo sunkia-
siai pieinamose vietose.
Daugiausia jiems būdavo
parenkamos aukštesnės kal-
vos su statensniais šlaitais,
supamos upių ir ežerų.
Dauguma pilikalnių ir
dabar stovi didesnių ar ma-
žesnių upių ir upelių pa-
krantėse.

Visi žinome, kad mūsų
upės ir upokšniai kartais

mėgsta pakeisti savo vagas.
Jas keisdami, jie pradeda
graužti pilikalnių papėdes.
Tada pilikalnio šlaitai ima
slinkti, o per kiek ilgesnį
laiką pastoviai ardomas pi-
likalnys ir visai vandens
nunešamas.

Taip kartais be pėdsako
pranyksta labai svarbūs pa-
minklai.

Pavyzdžiui, žinome, kad
XIX a. Nemunas ištiesai su-
naikino garsųjį Rambyną.
Pirmą kartą paplautos
Rambynas virto į upę 1835
m. Po to jis dar kelis kar-
tus virto į Nemuno vagą.
Ir XIX a. gale šios garsios
alkvietės ar pilikalnio jau
nebebuvo ir pėdsakų. Van-
duo nunešė visą aukštesnią-
ją, pylimais apsupimą, kalno
dalį, iš kurios galima buvo
nustatyti, ar čia stovėta pi-
lies, ar būta tik apeigų vie-
tos — alkvietės. Išliko tik
aukštuma, prie kurios šlie-
josi Rambyno kalnas. Ji
šiandien ir vadinama Ram-
bynu.

XIX a. pradžioje Nemu-
nas baigė naikinti Darsini-
kio pilies kalną. Šiandien ir
jo nėra jokių pėdsakų. Taip
ir nesužinosime, kada čia
buvo pastatyta pilis ir kaip
ji atrodė. Smarkiai apardė
Nemunas ir jo aukštuose
krantuose stovinčius Dovai-
nonių (Kaišiadorių raj.) ir
Guogų (Kauno raj.) pila-
kalnius, o taip pat Pilaitės,
vadinamo Bajerburgo, lie-
kanas ties Veliuona bei
Bišpiliukus ties Jurbarku.

Paplauna ir nuneša stam-
bius pilikalnius ne tik Ne-
munas ar kitos didesnės
upės, bet ir mažji upeliai.
Beveik kartu su Rambynu
buvo paplautos ir žymia da-
limi nuneštas Vilniuje prie
Vilnelės stūksantis Beke-
sas. Arba žvilgtelkime į
garsųjį Merkinės pilikalnį
—didelę jo dalis taip pat
žuvė nuslinkusi, paplauta
mažo Stungės upeliuko.

Tokių apgrautų, apardy-
tų pilikalnių liekanų ran-

dame beveik prie kiekvie-
nos upės ar upelio. Kad tai
ne tušti žodžiai, kalba liūd-
ni faktai. Prie gražiosios
Šešupės jau menkai kas be-
liko iš Kapsuko-Meškučių
pilikalnio. Toks pat liki-
mas laukia ir Kumelių
pilikalnio (kairiajame
upės krante netoli Kapsu-
ko). Griauna Šešupė ir
ir Ročkų-Turėnų pilikalnį
(Šakių rajone). Dešiniaja-
me Jūros krante Dapkiskė-
se (Tauragės raj.) dar išli-
kęs smarkiai apardytas pi-
likalnys, o netoli Kvėdar-
nos, ant Jūros kranto, stūk-
so jau tik menkos liekanos
buvusio stambaus pilikal-
nio.

Šilalės rajone, dešiniaja-
me Akmenės krante, stovi
kraštas aukšto Indijos pi-
likalnio, o kairiajame Ak-
menės krante — tik lieka-
nos didelio Vedrių pilikal-
nio. Dešiniajame Veivir-
žos krante, Stankačiūose
(Klaipėdos raj.) yra Pabud-
kalniu vadinama tik buvu-
sio pilikalnio liekana. Ne-
toli Kretingos, Akmenės ir
Kapupio santakoje, yra taip
pat tik liekana Andulių pi-
likalnio.

Dubysos dešiniajame krante,
kiek aukščiau Ariogalos,
yra menki Genaičių pila-
kalnio likučiai. Prie Ver-
kės, netoli apnaikinti Pa-
verknų pilikalnio, vadi-
namosios Ginkaus pilies, lie-
kanos.

Šilutės rajone apie pora ki-
lometrų nuo Šilių, kairiaja-
me Šustės upelio krante,
Brokorių kaimo laukuose,
yra jau tik menkas likutis
seniai upelio nuplauto pila-
kalnio. Apie čia buvusį pi-
likalnį gyventojai spėjo
jau ir užmiršti.

Rečiau nukentčia nuo van-
dens ežerų pakrantėse esą
pilikalniai. Tačiau turime
ir tokių. Pavyzdžiui, Šven-
čionių rajone Mergežerio
bangos gerokai griaua va-

kariniame jo krante stovin-
tį Kacėniškių pilikalnį.

Ši upių ir ežerų suardytų
ar ardomy pilikalnių sara-
šą galima būtų testuoti ir
rodyti dar keliolika smar-
kiai nukentėjusių paminklų
įvairiose respublikos raju-
nuose.

Kartais, sunaikinusi ar
apardžiusi pilikalnį, upė
vėl pakeičia vagą, atsitrau-
kia. Apgriuvę pilikalnių
šlaitai pamažu apauga krū-
mais, kiek sutvirtėja. Ta-
čiau dalis pilikalnių yra
nuolatiniame pavojuje.
Upės ir juos kėsinausi su ma-
žomis pertraukomis. Štai,
Punelė visą laiką neduoda
ramybės garsiajam Punios
pilikalniui. Gražų ir didin-
gą Kreivėnų pilikalnį pra-
deda ardyti Vilks upelis.
Laikas nuo laiko Goding-
gos stiprumą bando Ba-
brungas. Tiesiog sunku at-
spėti, kurį pilikalnį arti-
mausioje ateityje puls tas
ar kitas upelis.

Ypač nukentčia pilika-
lniai potvynių metu. To-
dėl kiekvieną pavasarį, o
retkarčiais ir vasarą po di-
desnių liūčių pasidomėki-
me savo apylinkės pilika-
lniais upių ir ežerų pakran-
tėse.

Pilikalnių apsaugai ne-
pakanka to, kad negadin-
sim. Kiekvienas nuosirdus
gamtos mėgėjas, kraštoty-
rininkas turi nuolat domė-
tis, kaip laikosi jo apylinkės
pilikalniai.

Ta pačia proga kraštoty-
rininkams galima priminti,
kad, krantus ardydamos,
upės kartais sužaloja ne tik
pilikalnius, bet ir senka-
pius. Žinome, kad Nemu-
nas prieš keletą metų ties
Krikštonimis (Lazdijų raj.),
apardė ten buvusį įdomų V-
VI a. kapinyną, sunaikino
žymią dalį netoli Vilkišios
buvusių Pačtuvo ir Krėmų
senkapių. Dubysa savo
metu apardė priešais Roči-
kių pilikalnį esantį Dau-
girdavo senkapį, Salantas
gerokai apgadino Ginteliš-
kės senkapį ir t. t. Kartais,
slenkant krantams, senovi-
niai kapai išvirsta į pavir-
šių. Tokie vietose surin-
kime senienas ir žmonių
kaulus, pabandykite su-
stabdyti kranto griuvimą.

Kartais griūvantis senovės
krantas atidengia ir vi-
sai iki tol nežinoma senovės
paminklą — gyvenvietę ar
senkapį. Tad pasidomėki-
me upių pakrantėmis ir,
jei reikalinga, nepagailėki-
me pusdienio joms sustip-
rinti.

A. Tautavičius

Vilnius

Lawrence, Mass.

Čionai vietinė anglų spau-
da rašo, kad nemažai re-
publikonų traukiasi iš to-
partijos ir įsijungia į demo-
kratų. Mat, tie žmonės pik-
tinasi Goldwaterio kandi-
datūra į prezidentus, jo nu-
sistatymu.

Ir lietuviai turime supra-
sti, kokia nelaimė būtų, jei-
gu JAV prezidentu būtų iš-
rinktas Goldwateris, kuris
kėsinausi prieš Social Secu-
rity, tai yra, prieš nedar-
bo apdraudą, senatvės pen-
siją, prieš darbininkų uni-
jas ir gatavas įstumti į ato-
minį karą.

S. Penkauskas

New Delhi, Indija.—Pra-
dešo, Penžabo ir Raizasta-
no provincijose lijo per 13
dienų, žuvo 23 žmonės, nuo-
stoliai dideli.

1) Žodžiai autentiški. Žiūr. K. S. (tiklius), Ze-
maitei pasimirus. "Sekamoji diena" 1921. XII. 18.

Gamybinio mokymo reikšmė

Tarybinės mokyklos uždavins—ne tik duoti savo auklėtiniams bendro išsilavinimo žinias, bet ir ugdyti jiems meilę darbui, išleisti į gyvenimą gerai paruoštus, sąmoningus komunistinio statytojus. Štai kodėl partija nepaprastai daug dėmesio skiria mokyklos ryšiui su gyvenimu, su gamyba.

Mūsų mokyklos mokytojų kolektyvas, norėdamas kuo geriau paruošti jaunimą gyvenimui, daug dėmesio skiria gamybiniam moksleivių mokymui. Žinoma, kaimo mokykloms lengva surasti gamybinio mokymo bazę. Mūsų pirmieji bandymai prieš šesetas metų taip pat buvo nesėkmingi. Tada po pirmųjų nesėkmių kreipėmės į L. beriško parodomąjį bandymų ūkį, ir jo vadovai nuosirdžiai sutiko padėti mokyklai.

Šiandien Liberiškis mums tapo antrąja mokykla. Jaunieji gamybininkai praktinius užsiėmimus atlieka naujose, gerai įrengtose dirbtuvėse, turi specialius drabužius. Išaugo gamybinio mokymo mokytojų skaičius. Tai—ūkio agronomai, zootechnikai, inžinieriai. Nepaprastai daug mokyklai padeda ir ūkio direktoriai, Lietuvos TSR nusipelnęs agronomas Stasys Dundulis.

Pirmąsias dvi abiturientų laidas paruošėme plataus profilio žemės ūkio specialybei. Tačiau, atsižvelgdami į mokinių pageidavimus ir vietos kolūkių poreikius, šiais metais išleidiame kvalifikuotų žemės ūkio mechanizatorių būrį. Tame pačiame Liberiškio parodomajame bandymų ūkyje dar ruošime traktorininkus su šaltkalvio kvalifikacija ir gyvulininkus-mechanizatorius.

Gamybinio mokymo svarba jaunosios kartos auklėjimui labai akivaizdi. Visų pirma kyla gamybinių klasių pažangumas. Be to, gamybos pažinimas, darbas su šiuolaikine technika, bendravimas su darbininkais, ūkio jaunimu, komjaunuoliais plečia moksleivių akiratį, skatina daugiau skaityti, ieškoti. O draugystė, gimusi bendrame poilsio vakare ar iškilingame kokuose metų atidaryme, mechaninėse dirbtuvėse ar ūkio laukuose, kasmet vis labiau suartina moksleivius ir gamybininkus. Mokykloje, pamokoje ar metodinio ratelio susirinkime lankosi gamybinio mokymo

specialistai, o mūsų jaunieji chemikai ar ateistai demonstruoja "stebuklus", daro pranešimus ūkio kultūros namų scenoje. Moksleiviai kartu su ūkio komjaunuoliais stato naujas pjeses, puošia raudonuosius kampelius ir pan.

Toks abipusis bendravimas naudingas visiems: moksleivis labiau pamilsta gamybą, fizinį darbą; kaimo jaunuolis stipriau žsidėga meile knygai, mokslui, žinioms. Gal todėl mūsų mokyklos vakariniame skyriuje mokosi nemažas būrys Liberiškio parodomąjo bandymų ūkio gyvulių augintojų, mechanizatorių ir laukininkų.

Tamprūs mokyklos ir ūkio tarpusavio ryšiai skatina mokinius aktyviau domėtis gamybiniu mokymu, kiekvienas užsiėmimas duoda jauniems gamybininkams vis daugiau žinių. Štai pirmosios gamybininkų-abiturientų laidos atstovas R., tik įstojęs į Kauno Politechnikos institutą, įgijo teisę valdyti traktorių, o šiais metais baigusieji vidurinę mokyklą mūsų jaunieji žemės ūkio mechanizatoriai, laikydami gamybinio mokymo egzaminus, gaus teises vairuoti traktorių ir automašiną, mokės praktiškai naudotis visa žemės ūkio technika. Tai ypač žavi berniukus—būsimojus mechanizatorius.

Gamybinis mokymas padeda mūsų jaunajai kartai pilniau pažinti save, išbandyti savo jėgas gamyboje, surasti savo vietą gyvenime, teisingai pasirinkti specialybę ir darbą. Mokyklą baigę jaunuoliai ir merginos nesiblaško. Nemaža jų su gamybininko pažymejimu ir atestatu pasuko į žemės ūkį. Štai iš pirmosios abiturientų - gamybininkų laidos net ketvirtadalis studijuoja žemės ūkio akademijoje, keletas dirba kolūkiuose, mokosi žemės ūkio technikuose. Panašiai pasiskirstė ir antroji abiturientų - gamybininkų laida. Net trečdalis šiomet baidančių abiturientų—žemės ūkio mechanizatorių—galvoja stoti į žemės ūkio ar veterinarijos akademijas bei technikumus.

Mūsų gamybinių klasių moksleiviai noriai dirba vasaros atostogų metu kolūkiuose ir tarybinuose ūkiuose. Štai vienuoliktos klasės grandis praeitą vasarą Liberiškyje auginco cukrinius runkelius tik mechanizuotu būdu. Dešimtos klasės moksleiviai taip

pat auginco cukrinius runkelius. Rudenį pasirodė, kad jų išaugintas derlius—geriausias visame ūkyje—251,5 centneriai iš hektaro. Už tai ūkio direktoriaus įsakymu pareiškė X klasės grandžiai padėką ir paskyrė piniginę premiją. Sekdami vyresniųjų draugų pavyzdžiu, noriai dirba kolūkiuose ir žemesniųjų klasių mokiniai.

Ir dar vieną gražų bruožą moksleivių širdyse išugdo gamybinis mokymas, bendravimas su gamybininkais: tai mokinių sąmoningumo kilimas, teisingo nuostūrio ir visuomeninę pavybę formavimasis.

Tai, gamybinis mokymas padeda moksleiviams ne tik geriau mokytis, pažinti save, bet kartu formuoja visapusišką ateities žmogaus asmenybę, auklėja jį, praktiškai moko laikytis komunizmo statytojo moralinių principų.

A. Skudas

Conncticut valstijoje spaudos parengimai

Teko susitikti su Hartfordo ir Waterburio gerais ir nuosirdžiais spaudos naudai veikėjais. Jie sakė, kad waterburiečiai ruošia pikniką rugpiūčio 30 d. spaudos naudai, daktaro Stanislovaičio sode, po tais gražiais medžiais, kur jau per daugelį metų yra atsi- buvę piknikai Taigi, 30 d. rugpiūčio vėl ten atsisub pietūs, kaip pirmą valandą dieną.

Hartfordiečiai sako, kad pas juos spaudos naudai pietūs įvyks paskutinį sekmadienį, spalio mėn., 25 d., 157 Hungerford St., Hartforde.

Rengia ir oakvillečiai, bet tikai nėra žinoma diena, rodos, apie pusę rugpiūčio.

Waterburiečiai yra nutarę, kada oras atvės, suruošididelių parengimą svetainė, kapinių naudai.

J. Strižauskas

Hudson, Mass.

Prieš kiek laiko Jungtinių Valstijų federalinė valdžia numušė įplaukų takus, bet po to Mass. valstijos miestų ir miestelių valdininkai žymiai pakėlė takus ant nuosavybių.

Vienas geras pas mus Mass. valstijoje dalykas, kad senesnio amžiaus žmonės, esantiems pensininkais, numuša ant nuosavybių takus. Bet tam reikia gauti iš miesto blankas ir jas išpildžius gražinti.

Liepos 2 d. mirė Izabelė Grigienė, sena šio miesto gyventojė. Buvo pažangi moteris, dalyvavo parengimuose, svarbiems reikalams pauko davė.

Į laido tuves atvyko jos sesuo Mary Arlauskienė iš Kalifornijos. Tamas Arlauskas, kol buvo gyvas, per ilgus metus ėjo LDS kuopos sekretoriaus pareigas.

Liepos 13 d. mirė Liudvikas Vilkaučius, sulaukęs 71 metų amžiaus. Buvo stiprus. Užaugino du sūnus, vieną jų išleido į kunigus, kuris kunigauja Cambridge, o antras sūnus turi vaistinę.

Mirtis vis daugiau išrauna iš gyvųjų tarpo lietuvių. Mažėja senoji karta. Seniau čia buvo lietuvių draugijų, buvo veikimas, dabar jau nieko nebeliko.

P. Vaitekūnas

Rochester, N. Y.

Iš Moterų klubo veikimo

Liepos 12-tą turėjom gegužinę pas Onutę Vilimaitienę jos gražiam sodelyje. Nors lijo, bet draugių ir draugų dalyvavo daug. Visi draugiškai laiką praleidom. Net iš niudžiorzės valstijos buvo svečių, tai Kazys Anuškevičius ir jo draugas, kurio pavardės nepamenu. Buvo parduvinėjami "Vilnės" pikniko tiketai, F. Kontenis man daug pagelbėjo. Labai jam ačiū.

Širdingai ačiū draugei Onutei Vilimaitienei už suteiktą vietą mūsų šiai gražiai sueigėlei.

Mūsų miesto ligoniai

Viktoras Bachiulis jau seniai serga, turėjo sunkią operaciją, yra ligoninėje. D. Naujelenė labai serga, yra Park Ave ligoninėje. Draugė Naujelenė yra Moterų klubo narė.

Mes labai apgailestaujame abu draugus. Linkime greit pasveikti ir vėl dalyvauti su mumis.

L. Bekešienė

Avalon, N. J.

Bekampiai kviečia jus

Mano 75-ojo gimtadienio proga mūsų rezidencijoje, 147 13th St., Avalon, N. J., sekmadienį, rugpiūčio 2 d. įvyksta lietuvių pažangiečių saskrydis. Tai devynioliktas eilinis pas mus parengimas. Visi parengimai buvo pasekmingi. Jūs jus rėmėte. Su jūsų pagalba buvo sukurta gražios paramos mūsų spaudai ir abelnai visam kultūriniam judėjimui. Jūs suvažiuodavote iš plačios apylinkės. Mes tikimės, kad jūs tai padarysite ir rugpiūčio 2 dieną. Jokio įėjimo mokesčio nebūna, rodos, apie pusę rugpiūčio.

Waterburiečiai yra nutarę, kada oras atvės, suruošididelių parengimą svetainė, kapinių naudai.

J. Strižauskas

J. A. ir Elzbieta Bekampiai

Wilkes-Barre, Pa.

Buvo labai graži diena mūsų draugams Wilkes-Barre ir Plymouth surengti puikų pikniką. Na, iš tikro ir buvo gražus piknikas. Vieta labai graži, draugų buvo iš arti ir toli. Man teko suėti su draugais Zambusevičiais, kurie atvežė pilną karą draugų iš Readingo, Motuzus ir Naravus iš Shenandoah, Kuržinskus iš Mahanoy City. Na, ir susirinko didelis būrys iš artimesnių miestelių. Visi turėjo labai puikų laiką prie gardaus valgio, gerimo ir linksmy dainelių. Taipgi pasikalbėjau su drauge Kazlauskienė, vietos savininke. Šeiminkė atrodo

GRIMZTA LONDONAS

Anglų mokslineiškai apskaičiavo, kad Londonas kiekvieną šimtmetį nugrimzta po 10 colių. Žemės sluoksnis po "Anglijos banko" pamatais per paskutinius 68 metus susmugo. Taip pat grimzta Taueris—Londono kalėjimas. Garsusis Big Benas pakrypo 15 į šiaurės vakarus ir tuo daro konkurenciją kreivajam Pizos bokštui.

WORCESTER, MASS.

Lietuvių Darbininkų Susiv. 57 Kuopa Rengia

Olympia Parke Pietus

RUGP. 2 AUG., 1:30 P. M.

Kviečiame iš plačios apylinkės lietuvius dalyvauti šiame bankete ir linksmai laiką praleisti tyrinė ore ir susitikti senus savo pažįstamus-draugus.

Bus ir dainų programa

Ižanga \$1.50

5 p.-Laisvė (Liberty)—Antrad, liepos (July) 28, 1964

PHILADELPHIA, PA. & VICINITY

Help Wanted—Female

HOUSEKEEPER—5 DAYS

General housework, plain cooking.

Adult household.

Must be experienced, with refs.

Call MA 6-0394, evenings.

(58-60)

HOUSEWORK—4 OR 5 DAYS

Sleep in. Own room & bath.

Small family.

Lake area of New Jersey.

Experience and references.

609-654-252.6

(58-59)

HOUSEWORK—PLAIN COOKING

Sleep in private room. All modern conveniences. Elkins Park. Top Salary. Experienced. References.

ME- 5-1590

(58-59)

WOMAN, EXPERIENCED

To Clean in Factory 5 Days. Apply

WOODSIDE PARK CLOTHES

232 N. 11th St., 6th floor

No phone calls

HOUSEKEEPER—House work—

Child care—Cooking—Live in

5½ day wk — 25-45 years old

Rel. references required

Call LA 5-2980.

(59-63)

HOUSEWORK. Mature, friendly.

Sleep in. Private quarters. Excell. reference. Must love children.

Steady employment for right person. Salary negotiable. Friendly congenial family atmosphere. Air conditioned home. HI. 6-1266 after 6 PM.

(59-63)

HOUSEKEEPER

Live in. Lovely Room and Bath.

References Required.

Call TE 9-3784.

MALE and FEMALE

COUPLE—Experienced Cook & Driver. Small Family

Live in — Near Trans.

References necessary.

Telephone morning—LA 5-0400.

(60-61)

Help Wanted—Male

COOK

Must be experienced.

Steady position. Good salary

NI 4-9941.

(60-61)

Barrel Cooper (coopersmith). To

Close Heads on 30 Gal. Hardwood Barrels. 30 hour week.

WA 5-7272 for appt.

(60-61)

PRANESIMAI

WORCESTER, MASS.

Svarbus Pranešimas

Sekmdienį, rugpiūčio 26 d., LLD 11 kuopos komitetas pagamins įvairių valgių. Visi atvykę į parką galės pasirinkti pagal savo skonį. Rengėjai (59-60)

WATERBURY, CONN.

LDS 49 kuopos susirinkimas įvyks penktadienį, Liepos-July 31, 103 Green St., 7:30 val. vakaro.

Visi nariai dalyvaukite šiame susirinkime, nes bus išduotas raportas iš atsiluvusio L. D. Susiv. Seimo, ir turėsime apkalbėti daug kuopos reikalų. Būti labai gerai, kad visi nariai būtų mėsos susirinkime. Sekr. K. D. (59-60)

WORCESTER, MASS.

Rudeninis Spaudos Piknikas

Olympia Parke

Rugpiūčio 16 August

Sis piknikas bus vienas iš šaunliausių. Visas parkas skambės dainomis. Dainuos Hartfordo Laisvės choras ir paskilbes Worcesterio Aido choro duetas—Ona Dirvelienė ir Jonas Sabaliauskas.

Kviečiame visa plačia visuomenę dalyvauti šiame piknike — linksmai laiką praleisti ir pasifokti prie skambaus Olympia parko Marijonos ir Antano orkestro. (59-60)

SO. BOSTON, MASS.

LDS 2-ra kuopa rengia išleistuves, vykstantiems aplankyti Lietuvą Karolinai Kazlauskienėi, Marijai Stasienei, Annai Gritzienei, Elzbietai Ceikienėi ir Aleksandrui Kandraškai. Parengimas įvyks sekmadienį, rugpiūčio 2 dieną, 1 val. popiet, 319 W. Broadway, So. Bostone. Kviečiame visus atsilankyti ir palinkėti jiems laimingos kelionės. Rengimo Komisija (60-61)

Daugiau įvairių parengimų

"Laisvės" naudai!

PHILADELPHIA, PA.

HELP WANTED MALE

Wanted at once. MOLDERS (2). Experience on Non-Ferrous Foundry. Steady work for qualified men. Apply week of July 6th.

PHILA BRONZE & BRASS CORP.

22nd & Master Sts.

PO. 5-2100—Ask for Mr. Bartello.

(60)

AUTO mech. 1st class. Must have used car, ex. on all makes of cars. Good pay. Exc. working cond. Must have tools. Ap. 1409 Grange.

HA 4-9319

(60-61)

AUTO BODY MAN

FIRST CLASS

Highest Wages. Paid Vacation

Good Working Conditions

RA 8-1565

(60-61)

MACHINISTS

Turret Lathe Machinist

& Bridgework Machinist.

Must be 1st class & experience

in Jobbing Shop.

Openings Day & Night Shifts

For appointments call OS 5-0371

(60-62)

MACHINISTS

Vertical boring mill hand

Engine Lathe hand. Gear Cutter

Day Shift. Steady Work. Benefits

LAMONT GEAR CO.

4600 N. Fairhill St. GL 5-1950

(60-61)

OPERATOR for auto, Brown &

Sharp screw mach. Setup & operate. Gd. oppty. for experienced men. Both shifts, 7:30 A. M.—

4 P. M. — 12:30 1-609-662-6600,

627-4833 anytime bet 8-5 P. M.

(59-60)

Auto body man, experienced only.

Apply in person. Bensalem Motors,

2531 Sstreet Rd, Cornwells Heights,

Pa. ME 9-1581.

(58-60)

SEWING MACHINE MECHANICS

Experienced on children's cotton dresses. Special and plain needle machines. Steady position, Phila.

plant. Chas. Edelman, 2701 North

Broad St., Phila, Pa., 19122. Att:

Mr. Charles. Phone. BA 8-1441.

(60-61)

TREE SURGEON, at least 5 yrs'

exp. Driver's license. Top wages & benefits. Call OL 9-1107 8 AM—

5 P. M. or call OS 5-7934 aft 5 P. M.

& on Sunday.

(60-61)

ARCHITECTS

Wanted, 3 architects; experienced architect to manage drafting room,

coordinate several projects; an experienced designer; an experienced 5

year minimum—project manager in medium sized Philadelphia firm

of Architects & Engineers. Submit background attention Charles Ogg

in care of Esbach Pullinger,

Stevens & Bruder, 1519 Walnut St.,

Philadelphia 2, Pa. (59-62)

LEATHER WORKER

Experienced in Ort Hopedic braces

Steady Position

Apply

LOUIS YELIN, Inc.

242 S. 17th St.

Philadelphia (60-61)

REAL ESTATE

SHIPBOTTOM-Ocean front 200 x

170 & 80 x 100 with 6 apt units and

Laiškai redakcijai

Brangūs draugai!

Girdėjau, kad "Laisvėje" buvo paskelbta korespondencija apie mano paskyrimą Suvienytųjų Nacijų Organizacijos bibliotekos direktoriaus pareigoms. Taigi, Jūs apie tai jau žinot. Šiuo metu esu dar labai apvers-tas bibliotekos perėmimo darbais ir įvairiais kitais tarnybiniais rūpesčiais. Štai kodėl savo asmeniniais interesams ir draugams beveik neturėjau laiko. Kai baigsiu tvarkytis, pirmuoju mano žingsniu bus apsilankymas "Laisvėje." Laukiu to momento, kada vėl galėsiu paspausti Jums rankas. Nuobodžiauju be lietuviškos spaudos, norėčiau užsakyti "Laisvę."

L. Vladimirovas

Brangūs Draugai:

Socialistinė Lietuva iškilmingai ir džiaugsmingai paminėjo dvidešimt metų nuo nacinio okupanto išstėmimo iš šalies sukaktį.

Mes, čia viešintieji lietuviai, turėjome laimę prie to minėjimo prisidėti, apie ką, be abejo, žinote iš depešų.

Kuklias lietuviškų gėlių puokštes Karių kapinėse padėjo dviejų kartų atstovės — žilagalvė išėivė lietuvių, ilgus metus gyvenusi Amerikoje, ir jauna amerikietė lietuvaite, pirmą kartą matanti savo tėvų kraštą.

Vaikščiodami sekančią dieną po šventadieniškas Vilniaus gatves, mes jau jautėmės kaip namie. Mus kaip tikrai saviškius čia ir priima.

Sveikiname Jus visus, laukdami tos dienos, kuomet galėsime plačiau minintis pasidalyti.

R. Baranikas
V. Bunkus

1964 m. liepos 22 d.

Brangūs Draugai

Šiandien lankėmės pui-kiojoje Neringoje, vakare grįžome į Palangą. Gamta Neringoje, kaip žinote, nepaprastai graži, mes visur priima kaip brangiausius svečius. Bet turėjau pripažinti, kad mano mintys šiuo momentu skrenda į New Yorką, kur, kaip praneša radijas, policija žiauriai gniaužia negrų demonstracijas už savo teises ir laisvę.

Sveikiniūnai nuo visų, be abejo, kiti draugai jums irgi rašo.

R. B.

SVEIKI, LAISVIEČIAI!

Palanga. — Kaip čia gražu! Buvome Gintaro muziejuje, krautuvėję ir ceche, taipgi gintarų ir kitų rankdarbių parodoje. Lankėmės Sanatorijoje — ir užlipom ant Birutės kalno.

Lilija

1964. 7. 23.

Gerbiami draugai,

Šių metų spalio mėnesį "Darbas" minės savo 29-ųjų metų gyvavimo sukaktį ir įžengs į trisdešimtąsias metus. Ši jubiliejaus turėsi-me atžymėti. Bet tai įvyks kitais metais.

Šiais metais sukaktis ne taip svarbi, kaip ateinančiųjų, bet visvien laukiame iš Jūsų nuosirdžių sveikini-mų, linkėjimų ir... kad paragintumėte mūsų pažan-gius tautiečius prisidėti su finansine parama, kuri "Darbui" būtina reikalinga.

Neseniai "Darba" užklu-po finansiniai trūkumai. Brazilijoje dėl įvykusių poli-tinių permaitų, skaitytojai prašė sustabdyti "Darbo" siuntinėjimą, kol "pragied-rės padangė." Urugvajuje įsivyravo ekonominė krizė. Ant pažangių mažo skaičiaus tautiečių pečių—visa progresyvos veiklos atsakomybė. Jie nebepajėgia.

Kaip praėjais, ankstyvesniais ir kitais metais, taip šiaisiais laukiame Jūsų pa-ramos bei paraginimo pa-remti.

Tikimės ir turime sulaukti 30-ųjų metų jubiliejaus.

"Darbas" turi gyvuoti ir negali sustoti ejęs.

Iš anksto dėkojame.
"Darbo" red. kolegija
ir administracija

1964 m. liepos 24

Gerbiami Draugai:

Jau nuo birželio važinėja-me. Buvome Chicagoje, De-troite, Pittsburghe, New Jersey, New Yorke ir da-bar Worcesteryje. Grįžda-mi vėl žadėjome sustoti New Yorke. Bet liepos 20 gavau inkstų sutrikimo priepuolį. Buvau 4 dienas ligonbutyje Worcesterio mieste. Išėmė porą akme-nukų iš kairiojo inksto. Da-bar pas svogerį Skralski Cherry Valley, Mass., il-siuosi. Kaip pailsėsiu (ir dabar gerai jaučiuosi) gri-šiu atgal namo.

Gera, kad akmenys atsi-rado inkstuose, o ne galvo-je, kaip kad respubliko-nams išrenkant Goldwaterį. Goldwaterio kandidatūra į JAV prezidentus — trage-dija Respublikonų partijai, bet ji gali baigtis pasauli-ne katastrofa, jei jis būtų išrinktas rudenį. Gailla, ta-čiau sveikas protas gal pa-ims viršų ir jis nebus iš-rinktas.

Daug linkėjimų visiems,
Gabrėnai

Nuosirdžiausi mūsų, jums, drauge, linkėjimai, kad greitai ir pilnai susveiktu-mėte. Nepamirškite grįž-dami mus aplankyti.

Redakcija

Dar apie mūsų
suvažiavimą

Rašo buvęs Literatūros Draugijos suvažiavimo pir-mininkas:

Gerb. draugai,

Praėjus mūsų organizaci-jų suvažiavimams, norisi ką nors pasakyti. Kaip mes jų laukėme, kaip mes ren-gėmės prie susitikimų su draugais tuose mūsų didžiulių organizacijų susirinki-muose. Turėjome viltį, kad apie viską pasikalbėsime su draugais. Bet mūsų svajo-nės neišsipildė... Vietoje draugiškų pasikalbėjimų, turėjome pasidžiaugti, kad galėjome vienas kitam ran-ką paspausti ir paklausti, "kaip sveikas." Teisinga drg. Mizaros pastaba

"...sutikau nemažai mūsų veikėjų, bet plačiau su jais pasidiskusuoti įvairiais riais klausimais tiesiog ne-buvo laiko."

Kodėl to laiko nebuvo? Kodėl draugai susirinkę ke-lių metų laikotarpiu, pralei-dę daug šimtų dolerių dėl kelionės, suvažiavę iš visu JAV kraštų ir Kanados, ne-turėjo laiko tinkamai-drau-giškai pasikalbėti, pasitarti įvairiais mūsų bėgančiais reikalais? Kodėl? Atsaky-mas labai aiškus: Mūsų or-ganizacijų suvažiavimai su-pausti į labai trumpą laiką. Nekalbėsiu apie LDS seimą,

nors ir yra daug ką kalbė-ti... Užteks prisiminsu ALDDL.

Suvažiavimas turi prasi-dėti 10 val. ryto, baigiasi ta pačią dieną 5 val. popiet. O kaip iš tikro buvo? Suva-žiavimas prasidėjo biskutį prieš 11 val.; valandai pra-ėjus, pertrauka pietums viena valanda. Antra sesija atsidarė 1:30 v. popiet, o 5 v. turi baigtis, nes 7 val. tu-rime būti dainų festivaly. Per tą porą valandų reikia susirasti vakariene, ir kai kas dar nori "pasigražinti"...

ALDDL suvažiavimas — jubiliejinis (50 metų) ir bu-vo atliktas per penkias va-landas laiko! Per tą trum-pą laiką buvo išklausa pradžioje ir pabaigoje sesi-jų keletas kalbėtojų, kurių kalbos buvo geros. Valdy-bos raportai buvo gerai prirengti, buvo aiškūs pri-siminimai, kas buvo veikta ir kas yra veikama dabar. Finasiniai raportai parodo gerą organizacijos stovį. "Sviesos" redaktoriaus ra-portas: Tai gražus prisimi-nimas, kuriuo keliu per 50 metų keliavo mūsų ALDDL, nešdama apšvietos knyga į lietuvių darbininko namą. Taipgi aiškūs kelias, kuriuo turės ALDDL žings-niuoti ateityje, nešdama ta-patį apšvietos žiburį dar per daug daug metų! Labai įdomus, labai puikus rapor-tas. Ačiū!

Rezoliucijų komisijos pa-gamintos rezoliucijos įvai-riais klausimais buvo labai geros.

Suvažiavimo protokolais, valdybos, redaktoriaus ra-portai ir rezoliucijos tu-rėtų tilpti "Sviesoje" isti-sai. "Laisvė" ir "Vilnis" gerai tarnauja dėl ALDDL, bet tokie raportai, kurie taip plačiai nušviečia orga-nizacijos veikimą, turėtų tilpti oficialiame Draugijos organe.

Prie užbaigos noriu pasa-kyti: mūsų organizacijoms turi būtina duoti daugiau laiko dėl seimų. Gerai, kad visi suvažiavimai yra atliekami vienoje vietoje; tas sutaupe daug kelionės lėšų, tik reikia biskutį daugiau laiko duoti. Suvažiavimui užsibaigus, gavau vėją nuo kai kurių delegatų, būk aš viską pravedžiau, kaip ame-rikiečiai sako, "steam rol-ler" būdu. Taip, aš supran-tu, kai kuriose vietose bis-kuti skubinau... dėl laiko stokos...

Turiu ir kitų reikalų, ku-riais reikėtų pasikalbėti, bet tą turėsiu padaryti kada nors vėliau.

J. K. Mažukna

Mielas ir Brangus Mizara!

Jūs savo laikraštyje ra-šėte: Pranskus prisuntė savo rankraštį ir prašęs pa-daryti pastabų. Matyt, tai jo knygos "Lietuvių proletari-nė literatūra" II-jį dalis, paskirta Amerikos lietuvių pažangiajai literatūrai.

Pranskus man rašė: "Kny-gą apie rašytojus norėčiau išleisti vieną. Leidykla no-rėtų, kad apie Amerikos proletarinis lietuvių lite-ratus perkeltų į kitą kny-gą. Nenoriu su tuo sutikti. R. Mizara! pasiūniau rankraštį. Prašiau jį įnešti savo pataisas..."

Matyt, Jūs apie šį ran-kraštį ir minėjote spaudoje. Mūsų skaudos tokia eti-ka: rankrašties taisom a-paties autoriaus. Mirus au-toriui, pataisos nedaromos. Taigi, mirus Pranskui, nėra kam pasinaudoti jūsų pa-slaugomis dėl Pranskus rankraščio. Be abejo, Pran-

Niujorko miesto majoras R. Wagner kreipias į gyventojus

Prasidėjus Harleme "riau-sėms," miesto majoras Wag-neris tuo laiku buvo išvy-kęs atostogų į Europą. Ir jis turėjo savo atostogas trumpinti,—grįžti kuo grei-čiausiai į namus, kad galė-tų padėti ramybę atsteigti.

Grįžęs, Robertas Wagne-ris tuojau tarėsi su kitais miesto administracijos pa-reigūnais, o po to jis pasakė kalbą, kuri buvo transliuota ir per radiją, ir per televi-ziją.

Savo kalboje majoras prašė-ragino, kad riaušės būtų baigtos, kad ramybė užviešpatuotų mieste. Jis pateikė visą eilę punktų, pagal kuriuos jo vadovau-jama miesto administracija veiks. Jie sako:

1. Bus naudojamos visos priemonės atsteigimui tvar-kos ir ramybės.

2. Bus suimti, areštuoti visi, kurie ardo tvarką — nusizengėliai.

3. Įsakoma miesto polici-jos komisijonieriui Murphy, kad jis tuojau rekrutuotų ir paruoštų mažumą (t. y. ne-grų ir puertorikiečių) vy-rus poliemenais, kad jie tarnautų negrų ir puertori-kiečių rajonuose.

4. Nusikaltėliai polieme-nai būsiai nubausti, jei kuris jų atliks ar atliks nusikals-tamus veiksmus.

5. Paskiriamas majoro pava duotojas Edward F. Cavannagh Jr. studijuoti skundus dėl policijos bru-talumo.

6. Komisijonieriui Mur-phui įsakoma daugiau veik-ti sumezgimui ryšių su bendruomenių vadovais.

7. Pats miesto majoras tęs kontaktų palaikymą su mažumą grupėmis.

8. Bus praplečiama pro-grama pasitarimams, lavi-nimui ir parūpinimui dar-bų jaunimui.

9. Reikia kooperuoti su prezidentu Johnsonu ir fe-deraliniais įstatymų vykdy-tojais.

Mr. Wagneris atsišaukė į visus gyventojus, kad jie nelaužytų įstatymų, kad lai-kytųsi tvarkingai, kad liautų-si masiškai kovoję prieš policiją, ir t. t.

Negrų organizacijų vado-vai, išklause Wagnerio kal-bą, surado kritikos jo ad-resu. Jie kaltina majorą, kodėl jis savo kalboje ne-pasmerkė policmano, nušo-vusio 15-kos metų negrą jaunuolį, studentą James Powell.

Jie nepasitenkinę ir tuo, kad majoras nieko konkre-taus nepasakė dėl sudarmo piliečių (civilinių) komiteto, kuris ištirtų policijos bru-talumą Harleme ir Bed-ford-Stuyvesant rajonuose.

O JAV Komunistų parti-jos niujorkiškė organizaci-ja, vadovaujama William L. Pattersono ir Roberto Thompsono, pasmerkė Paul Screvane, majoro padėjėją,

skaus knyga išeis tokia, kaip ji buvo autoriaus pa-rašyta.

Šioje knygoje bus ir apie Amerikos lietuvių rašyto-jus — Jūs, Jasilionį ir ki-tus. Tai tokia Pranskus rankraščio istorija.

A. Liepsnionis

1964. VII. 11 d., Kaunas.

(Pastabos, kurias mes padarėme dėl B. Pranskus rankraščio, buvo pasiūstos jam dar gyvam esant; jis jas gavo ir mums už tai dė-kojo. — R. Mizara.)

kuris sakė, būk dėl Harle-mo ir Bedford-Stuyvesant "riaušių" esą kalti ir komu-nistai. Šis melas, sako ko-munistų pareiškimas, tik pi-la vandenį ant reakcionie-rių malūno.

Rašant šiuos žodžius, penk-tadienį, "riaušės" aptilo, viskas atrodė ramu ir Har-leme ir Bedford-Stuyvesant rajone. Kaip ilgai, nieks tikrai nežino. Reikia tikė-tis, kad jos daugiau nepa-sikartos, reikia tikėtis, kad policija elgsis kitaip..

Nemaža žmonių "riaušė-se" tapo sužeista.

Pasinaudodami neramu-mais, kai kurie chuliganai padarė užpuolimą ant krau-tuvių, išdaudė jų langus, ir, galimas daiktas, ne vieną jų apiplėšė.

Ns.

ĮVAIRIOS ŽINIOS

HARLEMO NEGRAI IR POLICININKAI

New Yorkas. — Po riau-šių miesto policijos virši-ninkai ištraukia iš Harle-mo baltus policininkus, o i jų vietą siunčia negrus.

Harlemo gyventojai mie-lai juos sutinka, bet yra at-sitikimų, kad ir į juos žiū-ri kaip į "baltųjų valios vykdytojus".

KATALIKAI PAKĖLĖ MOKYTOJŲ ALGAS

Brooklynas. — Romos ka-talikų vyskupija pakėlė mokytojų algas. Brooklyn-e katalikai turį 22 aukštesnio mokslo mokyklas (High schools).

Dabar mokytojų algos bus iki \$4,800 per metus, o kurie jau išdirbo virš 14 metų, tai bus pakelta iki \$9,000.

BALTIEJI PARDUODA SAVO ĮSTAIGAS

New Yorkas. — Metu ne-grų susirėmimų su policija Harleme nukentėjo ir daug biznio įstaigų. Daugeliui jų buvo išdaudyti langai. Nuo-stoliai siekia apie \$100,000. Dabar baltieji biznieriiai jau parduoda savo įstaigas.

New Yorkas. — Septyni angliški dienraščiai atsisakė priimti spaustuvininkų unijos reikalavimus. Da-bartinis kontraktas baigsis 1965 m. kovo 30 dieną.

Newark, N. J.—New Jer-sey valstijoje priviso daug uodų.

New Yorkas. — Sekma-dienį, liepos 19 d., čionai bu-vo 91 laipsnis karščio.

Brooklyn, N. Y. — Sulau-kus 104 metų amžiaus mirė Sarah Posley, kuri gimė pirm Pilietinio karo Ameri-koje.

MALTOS SALA BUS "NEPRIKLAUSOMA"

Londonas. — Rugsėjo mė-nesį anglų kolonija Malta gaus dominijos teises, tai yra, bus "nepriklausoma", kaip ir kitos Britanijos do-minijos.

Malta sala yra Vidurže-mio jūroje. Malta ir greti-ma Gozo salos užima tik 115 kvadratinų mylių plotą ir turi 400,000 gyventojų. Salos yra mažos, bet milita-riniai strateginės. Anglija ten turi įsitaisius karo ba-zes.

V. Zenkevičius išvyko į Lietuvą

Pirmadienį, liepos 27 d., KLM oro linijos lėktuvu iš Kenedžio vardo aerodromo išvyko į Lietuvą TSRS am-basados Washingtono II-asis sekretorius Vytau-tas Zenkevičius su žmona Maryte.

Lietuvoje Zenkevičiai bus apie vieną mėnesį.

NAUJI MILITARINIAI TRANSPORTAI

Washingtonas. — Jungti-nių Valstijų karo orlaivy-nas užsakė pastatyti naujų šešiamotorinių sprūsminių transporto lėktuvų. Jie su kroviniu svers po 600,000 svarų ir be apsisistojimo ga-lės nuskristi 6,000 mylių.

Bona. — Vakarų Vokie-tija padidins prekybą su Kinija.

TSRS NEIŠILEIS JAV KAPITONĄ

Maskva. — Per savaitę komercinė spauda rašė, būk TSRS karo laivas, Juodojo-je jūroje šovė į priekį JAV laivo.

"Izvestija" rašo, kad tai yra išmislas. TSRS karinis laivas šaudė į kitą pusę. JAV laivo kapitonas A. H. Fartingas netikusiai elgėsi Novorusisko prieplaukoje ir už tai piniginiai nubaustas. Po to jis išplaukė nega-vės leidimo, sulaužydamas tarptautines teises. Už pa-starąjį jo prasikaltimą TSRS daugiau jo neišleis į savo uostus.

Varšuva. — Metu Lenki-jos minėjimo 20 metų sp-kakties kalbėjo lenkų va-gas Gomulka ir TSRS premje-ras Chruščiovas. Jie sakė, kad nominavimas į JAV prezidentus Goldwaterio, tai blogas ženklas taikai.

DU ŽODYNAI JUMS

Išleisti 1961 metais Lietuvoje

Vienas Anglų-Lietuvių Kalbų

Angliški žodžiai lietuviškai išdėstomi bei išaiškinami

511 Puslapių — Kaina \$3.50

Antras Lietuvių-Anglų Kalbų

Lietuviški žodžiai angliškai išdėstomi bei išaiškinami

511 Puslapių. Kaina \$3.50

Gaunami "Laisvės" Knygyne

Užsisakydami kartu prisiųskite ir mokestį. Pinigų perlaidas (money orderius) ar čekius rašykite:

LAISVĖ

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y., 11417

Pagilinkite savo žinojimą apie Ameriką

JAV Darbininkų Judėjimo Istorija

Parašė Antanas Bimba

550 puslapių. Kaina \$1.50.

Šioje knygoje jūs rasite nušviesta ir apibūdinta visą eilę labai aktualių klausimų iš Jungtinių Ame-rikos Valstijų darbo liaudies kovų istorijos. Jau vien tik skyrių pavadinimai parodo didžiulę temų ir klausimų apimtį. Pavyzdžiui:

Baltieji vergai ir jų viešpačiai

Negrų vergovė Amerikoje

Laisvieji darbininkai senovėje

Revoliucija ir nepriklausomybės karas

Proletariato klasės susiformavimas (1783-1860)

Pilietinis karas arba antroji Amerikos revoliucija

JAV ekonominis vystymasis po politinio karo

Astriųjų kovų laikotarpis (1873-1880)

Streikai, Darbo Riteriai, profesinės sąjungos

1880-1886

Profesinės sąjungos ir pirmasis pasaulinis karas

Socialistai, profesinės sąjungos ir jų politinė veikla

(1886-1900)

Komunistinio judėjimo Amerikoje pradžia

Didžiųjų kovų audra

Bedarbių kovos 1928-1940 metais

Streikai, profesinės sąjungos ir "Naujoji dalyba"

Ruzveltas, "Naujoji dalyba" ir komunistai

Ši knyga gaunama "Laisvės" Knygyne

Siųskite užsakymus, adresuokite:

LAISVĖ

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. 11417